

Приложение
к приказу Министерства образования
и науки Кыргызской Республики
от «21 » сентябрь 2021 г.
№ 811

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**

**ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ СТАНДАРТ
ВЫСШЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

Направление 570005 Кинооператорство

Квалификация: Специалист

Бишкек 2021

1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1. Настоящий Государственный образовательный стандарт по специальности 570005 Кинооператорство высшего профессионального образования разработан уполномоченным государственным органом в области образования Кыргызской Республики в соответствии с Законом "Об образовании" и иными нормативными правовыми актами Кыргызской Республики в области образования и утверждён в порядке, определённом Кабинетом Министров Кыргызской Республики.

Выполнение настоящего Государственного образовательного стандарта является обязательным для всех вузов, реализующих профессиональные образовательные программы по подготовке специалистов, независимо от форм собственности и ведомственной принадлежности.

1.2. Термины, определения, обозначения, сокращения

В настоящем Государственном образовательном стандарте высшего профессионального образования используются термины и определения в соответствии с Законом Кыргызской Республики "Об образовании" и международными договорами в сфере высшего профессионального образования, вступившими в силу в установленном законом порядке, участницей которых является Кыргызская Республика:

- основная образовательная программа - совокупность учебно-методической документации, регламентирующей цели, ожидаемые результаты, содержание и организацию реализации образовательного процесса по соответствующему направлению подготовки;
- направление подготовки - совокупность образовательных программ для подготовки кадров с высшим профессиональным образованием различных профилей, интегрируемых на основании общности фундаментальной подготовки;
- профиль - направленность основной образовательной программы на конкретный вид и (или) объект профессиональной деятельности;
- компетенция - заранее заданное социальное требование (норма) к образовательной подготовке ученика (обучаемого), необходимой для его эффективной продуктивной деятельности в определенной сфере;
- кредит - условная мера трудоемкости основной профессиональной образовательной программы;
- результаты обучения - компетенции, приобретенные в результате обучения по основной образовательной программе модулю.
- общенаучные компетенции - представляют собой характеристики, являющиеся общими для всех (или большинства) видов профессиональной деятельности: способность к обучению, анализу и синтезу и т.д.;
- инструментальные компетенции - включают когнитивные способности, способность понимать и использовать идеи и соображения; методологические способности, способность понимать и управлять окружающей средой, организовывать время, выстраивать стратегии обучения, принятия решений и разрешения проблем; технологические умения, умения, связанные с использованием техники, компьютерные навыки и способности информационного управления; лингвистические умения, коммуникативные компетенции;
- социально-личностные и общекультурные компетенции - индивидуальные способности, связанные с умением выражать чувства и отношения, критическим осмыслением и способностью к самокритике, а также социальные навыки, связанные с процессами социального взаимодействия и сотрудничества, умением работать в группах, принимать социальные и этические обязательства;
- профессиональный стандарт – основополагающий документ, определяющий в рамках конкретного вида профессиональной деятельности требования к ее содержанию и качеству и описывающий качественный уровень квалификации сотрудника, которому тот обязан

соответствовать, чтобы по праву занимать свое место в штате любой организации, ~~вне~~
зависимости от рода ее деятельности.

1.3. Сокращения и обозначения:

В настоящем Государственном образовательном стандарте используются следующие сокращения:

ГОС - Государственный образовательный стандарт;

ВПО - высшее профессиональное образование;

ООП - основная образовательная программа;

УМО - учебно-методические объединения;

ЦД ООП - цикл дисциплин основной образовательной программы;

ОК - общенаучные компетенции;

ИК - инструментальные компетенции;

ПК - профессиональные компетенции;

СЛК - социально-личностные и общекультурные компетенции.

2. Область применения

2.1. Настоящий Государственный образовательный стандарт высшего профессионального образования (далее - ГОС ВПО) представляет собой совокупность норм, правил и требований, обязательных при реализации ООП по специальности **570006 Кинооператорство** и является основанием для разработки учебной и организационно-методической документации, оценки качества освоения основных образовательных программ высшего профессионального образования всеми образовательными организациями высшего профессионального образования (далее - вузы) независимо от их организационно-правовых форм, имеющих лицензию или государственную аккредитацию (аттестацию) на территории Кыргызской Республики.

2.2. Основными пользователями настоящего ГОС ВПО по специальности **570006 Кинооператорство** являются:

- администрация и научно-педагогический (профессорско-преподавательский состав, научные сотрудники) состав вузов, ответственные в своих вузах за разработку, эффективную реализацию и обновление основных профессиональных образовательных программ с учетом достижений науки, техники и социальной сферы по данному направлению и уровню подготовки;

- студенты, ответственные за эффективную реализацию своей учебной деятельности по освоению основной образовательной программы вуза по данному направлению подготовки;

- объединения специалистов и работодателей в соответствующей сфере профессиональной деятельности;

- учебно-методические объединения и советы, обеспечивающие разработку основных образовательных программ по поручению центрального государственного органа исполнительной власти в сфере образования Кыргызской Республики;

- государственные органы исполнительной власти, обеспечивающие финансирование высшего профессионального образования;

- уполномоченные государственные органы исполнительной власти, обеспечивающие контроль за соблюдением законодательства в системе высшего профессионального образования, осуществляющие аттестацию, аккредитацию и контроль качества в сфере высшего профессионального образования;

- аккредитационные агентства, осуществляющие аккредитацию образовательных программ и организаций.

2.3. Требования к уровню подготовленности абитуриентов.

2.3.1. Уровень образования абитуриента, претендующего на получение высшего профессионального образования с присвоением квалификации "специалист"- должен быть не ниже среднего (полного) общего образования или же среднее специальное профессиональное образование; или высшее специальное образование при условии владения абитуриентом объемом знаний, умений и навыков, соответствующих требованиям к выпускнику образовательных учреждений в области актерского искусства.

2.3.2. Абитуриент должен иметь документ государственного образца о среднем (полном) общем образовании, ил об окончании среднего профессионального учебного заведения или начального профессионального учебного заведения, имеющего право выдачи аттестата о среднем (полном) общем образовании, или высшем профессиональном образовании.

3. Общая характеристика специальности

3.1. В Кыргызской Республике по специальности 570006 - Кинооператорство реализуется ООП ВПО по отдельным специальностям.

Выпускникам вузов, полностью освоившим ООП ВПО по специальности и успешно прошедшим государственную итоговую аттестацию в установленном порядке, выдается диплом о высшем профессиональном образовании с присвоением квалификации "специалист".

Профили ООП ВПО в рамках специальности определяются вузом на основе отраслевых/секторальных рамок квалификаций (при наличии).

3.2. Нормативный срок освоения ООП ВПО по специальности 570006 - Кинооператорство на базе: - среднего общего или среднего специального профессионального образования; или высшего специального образования при очной форме обучения составляет не менее 5 лет.

Сроки освоения ООП ВПО по специальности по очно-заочной (вечерней) и заочной формам обучения, а также в случае сочетания различных форм обучения и использования дистанционных образовательных технологий, увеличиваются вузом от шести месяцев до одного года относительно установленного нормативного срока освоения при очной форме обучения.

Лицам, имеющим среднее профессиональное образование соответствующего профиля или высшее профессиональное образование предоставляется право на освоение ООП ВПО по специальности по ускоренным программам. Срок обучения при реализации ускоренных программ определяется по результатам переаттестации (перезачета) полностью или частично результатов обучения по отдельным дисциплинам (модулям) и (или) отдельным практикам, освоенным (пройденным) студентом при получении среднего профессионального образования и (или) высшего образования по иной образовательной программе.

Соответствие профиля среднего профессионального образования профилю высшего профессионального образования определяется вузом самостоятельно.

Сроки освоения ООП ВПО по специальности на базе среднего профессионального образования по очной форме обучения в рамках реализации ускоренных программ составляют не менее 4 лет.

При обучении по индивидуальному учебному плану вне зависимости от формы получения образования срок обучения устанавливается самостоятельно вузом.

При обучении по индивидуальному учебному плану лиц с ограниченными возможностями здоровья вуз вправе продлить срок по сравнению со сроком, установленным для соответствующей формы получения образования.

Иные нормативные сроки освоения ООП ВПО по специальности устанавливаются Кабинетом Министров Кыргызской Республики.

3.3. Общая трудоемкость освоения ООП по специальности на базе среднего общего

или среднего профессионального образования при очной форме обучения составляет не менее 300 кредитов (зачетных единиц).

Трудоемкость ОП ВПО по очной форме обучения за учебный год равна 60 единицам (кредитам зачетным).

Трудоемкость одного семестра равна 30 зачетным единицам (кредитам) (при двухсеместровом построении учебного процесса).

Один кредит (зачетная единица) эквивалентен 30 часам учебной работы студента (включая его аудиторную, самостоятельную работу и все виды аттестации).

Трудоемкость ОП по очно-заочной (вечерней) и заочной формам обучения, а также в случае сочетания различных форм обучения и использования дистанционных образовательных технологий обучения за учебный год составляет не менее 45 кредитов (зачетных единиц).

3.4. Цели ОП ВПО по специальности 570006 - Кинооператорство в области обучения и воспитания личности.

3.4.1. В области обучения целью ОП ВПО по специальности 570006 - Кинооператорство является:

Подготовка специалистов в области кинооператорства, позволяющего выпускнику успешно работать в избранной сфере деятельности, обладать универсальными и предметно-специализированными компетенциями, способствующими его социальной мобильности и устойчивости на рынке труда.

3.4.2. В области воспитания личности целью ОП ВПО по специальности 570006 – Кинооператорство является:

формирование всесторонней и гармонично развитой личности с активной гражданской позицией, толерантностью, целеустремленностью и трудолюбием, коммуникативностью, и стремлением к совершенствованию своего профессионального, и культурного уровня.

3.5. Область профессиональной деятельности выпускников.

Область профессиональной деятельности выпускников по специальности 570006 – Кинооператорство включает:
создание в процессе художественно-творческой производственной работы аудиовизуального произведения, руководящая работа в киноорганизациях, педагогическая деятельность

3.6. Объекты профессиональной деятельности выпускников.

Объектами профессиональной деятельности выпускников по специальности 570006 - Кинооператорство являются:

- литературное, драматическое, сценарно-драматическое произведение,
- творческие коллективы в сфере создания аудиовизуальной продукции, а также совокупность вышеназванных объектов;
- учащиеся образовательных учреждений профессионального образования в области культуры и искусства.

3.7. Виды профессиональной деятельности выпускников.

Специалист по направлению подготовки (специальности) 570006 – Кинооператорство готовится к следующим видам профессиональной деятельности:

- художественно-творческой;
- производственно-технологической;
- организационно-управленческой;
- педагогической.

Конкретные виды профессиональной деятельности, к которым в основном готовится специалист, определяются высшим учебным заведением совместно с обучающимися, научно-педагогическими работниками высшего учебного заведения заведением на основании соответствующего профессионального стандарта (при наличии) или совместно с заинтересованными работодателями.

3.8. Задачи профессиональной деятельности выпускников.

Специалист по направлению подготовки (специальности) 570006 – Кинооператорство должен решать следующие профессиональные задачи в соответствии с видами профессиональной деятельности:

Специализация № 1 «Кинооператор, педагог»:

в области художественно-творческой деятельности:

в сотрудничестве с режиссёром-постановщиком, кинодраматургом, художником, артистами, композитором, звукорежиссёром, продюсером и другими участниками съёмочной группы осуществление создание художественных кинопроизведений различных жанров, на высоком художественном и техническом уровне, обеспечивающий публичный показ этих произведений;

участие в работе по пропаганде киноискусства, привлечению зрителей;

в области производственно-технологической деятельности:

использует технику художественного киноосвещения в павильоне, в интерьерах и на натуре, технику кинопортретной съёмки кинематографа, комбинированных и специальных съёмок, а также цифровые технологии и компьютерную графику; средства специальной операторской съёмочной техники; современную технику звуковой и репортажной съёмки; технику съёмки как на 35-миллиметровых, 16-миллиметровых чёрно-белой, цветной, обратимой, так и на видеоаппаратуре; постановочные и документальные методы съёмок при соблюдении правил техники безопасности и противопожарной защиты;

в области организационно-управленческой деятельности:

анализирует творческий процесс как объект управления, определяет вместе с режиссёром и продюсером стоимостную оценку производства аудиовизуальной продукции, организует творческо-производственную подготовку к съёмке фильма и съёмочно-постановочную работу над фильмом;

в области педагогической деятельности:

преподает основы мастерства кинооператорской профессии и смежные с ней вспомогательные дисциплины в учебных учреждениях высшего и среднего профессионального образования, а также в рамках образовательных программ повышения квалификаций и переподготовки специалистов, способствует развитию у учащихся самостоятельности, независимого от преподавателя мнения, способности к самообучению на протяжении всей творческой карьеры, сознательного и адекватного отношения к профессиональной деятельности, воспитанию художественного вкуса.

Специализация № 2 «Телеоператор, педагог»:

в области художественно-творческой деятельности:

в сотрудничестве с режиссёром-постановщиком, кинодраматургом, художником, артистами, композитором, звукорежиссёром, продюсером и другими участниками съёмочной группы осуществление и создание и публичный показ игровых телевизионных, театральных постановок, спортивных телевизионных передач, документальных фильмов, сюжетов для телепериодики, видеоочерков видеорепортажей, ток-шоу, концертов, на высоком художественном уровне;

участие в работе по пропаганде кинотелевидения, привлечению зрителей;

в области производственно-технологической деятельности:

использует технику освещения при документальной и игровой съёмке, в интерьерах и на натуре, технику кинопортретной съёмки, комбинированных и специальных съёмок;

цифровые технологии и компьютерную графику; средства специальной операторской съёмочной техники; современную технику звуковой и репортажной съёмки; технику съёмки на видеоаппаратуре; а также на 35-миллиметровых, 16-миллиметровых: чёрно-белой, цветной, обратимой киноплёнках; производит постановочные и документальные методы съёмок при соблюдении правил техники безопасности и

противопожарной защиты;

в области организационно-управленческой деятельности:

анализирует творческий процесс как объект управления, определяет вместе с режиссером и продюсером стоимостную оценку производства аудиовизуальной продукции, организует творческо-производственную подготовку к съёмке телефильма и съёмочно-постановочную работу над фильмов;

в области педагогической деятельности:

Преподаёт основы мастерства кинооператорской профессии и смежные с ней вспомогательные дисциплины в учебных учреждениях высшего и среднего профессионального образования, а также в рамках образовательных программ повышения квалификаций и переподготовки специалистов, способствует развитию у учащихся самостоятельности, независимого от преподавателя мнения, способности к самообучению на протяжении всей творческой карьеры, сознательного и адекватного отношения к профессиональной деятельности, воспитанию художественного вкуса.

4. Общие требования к условиям реализации ООП

4.1. Общие требования к правам и обязанностям вуза при реализации ООП.

4.1.1. Вузы самостоятельно разрабатывают ООП по специальности. ООП разрабатывается на основе соответствующего ГОС по специальности Кыргызской Республики и утверждается ученым советом вуза.

Вузы обязаны не реже одного раза в 5 лет обновлять ООП с учетом развития науки, культуры, экономики, техники, технологий и социальной сферы, придерживаясь рекомендаций по обеспечению гарантии качества образования в вузе, заключающихся:

- в разработке стратегии по обеспечению качества подготовки выпускников;
- в мониторинге, периодическом рецензировании образовательных программ;
- в разработке объективных процедур оценки уровня знаний и умений студентов, компетенций выпускников на основе четких согласованных критериев;
- в обеспечении качества и компетентности преподавательского состава;
- в обеспечении достаточными ресурсами всех реализуемых образовательных программ, контроле эффективности их использования, в том числе путем опроса обучаемых;
- в регулярном проведении самообследования по согласованным критериям для оценки своей деятельности (стратегии) и сопоставления с другими образовательными учреждениями;
- в информировании общественности о результатах своей деятельности, планах, инновациях.

4.1.2. Оценка качества подготовки студентов и выпускников должна включать их текущую, промежуточную и итоговую государственную аттестацию. Для аттестации студентов и выпускников на соответствие их персональных достижений поэтапным или конечным требованиям соответствующей ООП создаются базы оценочных средств, включающие типовые задания, контрольные работы, тесты и др., позволяющие оценить знания, умения и уровень приобретенных компетенций. Базы оценочных средств разрабатываются и утверждаются вузом.

Требования к аттестации студентов и выпускников, к содержанию, объему и структуре выпускных квалификационных работ определяются вузом с учетом Положения об итоговой государственной аттестации выпускников вузов

4.1.3. При разработке ООП должны быть определены возможности вуза в формировании социально-личностных компетенций выпускников (например, компетенций социального взаимодействия, самоорганизации и самоуправления, системно-деятельного характера). Вуз обязан сформировать социокультурную среду вуза, создать

условия, необходимые для всестороннего развития личности.

Вуз обязан способствовать развитию социально-воспитательного компонента учебного процесса, включая развитие студенческого самоуправления, участие студентов в работе общественных организаций, спортивных и творческих клубов, научных студенческих обществ.

4.1.4. ООП вузов должна содержать дисциплины по выбору студента в объеме не менее одной трети вариативной части каждого ЦД. Порядок формирования дисциплин по выбору студента устанавливает ученый совет вуза.

4.1.5. Вуз обязан обеспечить студентам реальную возможность участвовать в формировании своей программы обучения.

4.1.6. Вуз обязан ознакомить студентов с их правами и обязанностями при формировании ООП, разъяснить, что избранные студентами дисциплины становятся для них обязательными, а их суммарная трудоемкость не должна быть меньше, чем это предусмотрено учебным планом.

4.2. Общие требования к правам и обязанностям студента при реализации ООП.

4.2.1. Студенты имеют право в пределах объема учебного времени, отведенного на освоение учебных дисциплин по выбору студента, предусмотренных ООП, выбирать конкретные дисциплины.

4.2.2. При формировании своей индивидуальной образовательной траектории студент имеет право получить консультацию в вузе по выбору дисциплин и их влиянию на будущий профиль подготовки (специализацию).

4.2.3. В целях достижения результатов при освоении ООП в части развития СЛК студенты обязаны участвовать в развитии студенческого самоуправления, работе общественных организаций, спортивных и творческих клубов, научных студенческих обществ.

4.2.4. Студенты обязаны выполнять в установленные сроки все задания, предусмотренные ООП вуза.

4.3. Максимальный объем учебной нагрузки студента устанавливается 45 академических часов в неделю, включая все виды его аудиторной и внеаудиторной (самостоятельной) учебной работы.

Объем аудиторных занятий в неделю при очной форме обучения определяется ГОС с учетом уровня ВПО и специфики направления подготовки и составляет не менее 35 процентов от общего объема, выделенного на изучение каждой учебной дисциплины.

В часы, отводимые на самостоятельную работу по учебной дисциплине, включается время, предусмотренное на подготовку к экзамену по данной учебной дисциплине (модулю).

4.4. При очно-заочной (вечерней) форме обучения объем аудиторных занятий должен быть не менее 16 часов в неделю.

4.5. При заочной форме обучения студенту должна быть обеспечена возможность занятий с преподавателем в объеме не менее 160 часов в год.

4.6. Общий объем каникулярного времени в учебном году должен составлять 7-10 недель, в том числе не менее двух недель в зимний период.

5. Требования к основной образовательной программе подготовке по специальности.

5.1. Требования к результатам освоения ООП по специальности.

Выпускник специальности **570006 - Кинооператорство** с присвоением квалификации «специалист», в соответствии с целями ООП и задачами профессиональной деятельности, указанными в пунктах 3.4 и 3.8 настоящего Государственного образовательного стандарта ВПО, должен обладать следующими компетенциями:

а) универсальными:

- общеначальными (ОК):

ОК-1. Способен анализировать и решать стратегические задачи, направленные на развитие ценностей гражданского демократического общества, обеспечение социальной справедливости, решение мировоззренческих, социально и лично значимых проблем на основе междисциплинарных и инновационных подходов

- инструментальными (ИК):

ИК-1. Способен вести профессиональные дискуссии на уровне профильных и смежных отраслей на государственном, официальном и на одном из иностранных языков;

ИК-2. Способен производить новые знания с использованием информационных технологий и больших данных для применения в инновационной и научной деятельности;

ИК-3. Способен использовать предпринимательские знания и навыки в профессиональной деятельности;

- социально-личностными и общекультурными (СЛК):

СЛК-1. Способен организовать деятельность экспертных/ профессиональных групп/ организаций для достижения целей

Выпускник должен обладать следующими профессиональными компетенциями (ПК):

общепрофессиональными;

способен к постановке кино-, телефильма в сотрудничестве с режиссёром-постановщиком, кинодраматургом, художником, артистами, композитором, звукорежиссёром, продюсером и другими участниками съёмочной группы (ПК-1);

способен использовать технику кинопортретной съёмки (ПК -2);

способен использовать технику комбинированных и специальных съёмок, цифровых технологий и компьютерной графики (ПК -3);

способен использовать средства специальной операторской съёмочной (ПК -4);

способен использовать современную технику звуковой и репортажной съёмки (ПК -5);

способен использовать технику съёмки на 35-мм, 16-мм: черно-белой, цветной, обратимой, так и на видеоаппаратуре (ПК -6);

способен использовать постановочные и документальные методы съёмок (ПК -7);

способен анализировать творческий процесс как объект управления (ПК -8);

способен определять вместе с режиссёром и продюсером стоимостную оценку производства аудиовизуальной продукции (ПК -9);

способен к кооперации с коллегами и в работе с коллективом (ПК -10);

способен к взаимоотношениям с представителями других творческих профессий в съёмочном коллективе (ПСК -11);

По видам деятельности:

Специализация №1 «Кинооператор, педагог»:

В производственно-технологической деятельности:

способен использовать технику художественного освещения в павильоне, интерьерах и на натуре (ПСК -1-1);

в области организационно-управленческой деятельности:

способен организовывать творческо-производственную подготовку к съёмке фильма (ПСК -1-2);

способен организовывать съёмочно-постановочную работу над фильмом

(ПСК -1-3);

в области педагогической деятельности:

способен преподавать основы мастерства кинооператорской профессии и смежные с ней вспомогательные дисциплины в учебных учреждениях высшего и среднего профессионального образования, а также в рамках образовательных программ повышения квалификаций и переподготовки специалистов (ПСК -1-4);

Специализация «2 «Телеоператор, педагог»:

в области художественно-творческой деятельности:

способен к работе в создании документальных фильмов, сюжетов для телепериодики, видеоочерков, видеорепортажей, ток-шоу, концертов, театральных постановок, спортивных передач (ПСК -2-1);

в области производственно-технологической деятельности:

способен использовать технику освещения при документальной съёмке (ПСК -2-2);

способен использовать технику художественного киноосвещения в кино-, телевидении, в интерьерах и на натуре (ПСК -2-3);

в области организационно-управленческой деятельности:

способен организовывать творческо-производственную подготовку к съёмке телефильма (ПСК -2-4);

организовывать съёмочно-постановочную работу над телефильмом (ПСК -2-5);

в области педагогической деятельности:

способен преподавать основы мастерства телеоператорской профессии и смежные с ней вспомогательные дисциплины в учебных учреждениях высшего и среднего профессионального образования, а также в рамках образовательных программ повышения квалификаций и переподготовки специалистов (ПСК -2-6)

5.2. Требования к структуре ООП по специальности.

Структура ООП по специальности включает следующие блоки;

Таблица 1 -Структура ООП

Структура ООП по специальности		Объем ООП по специальности и ее блоков в кредитах
Блок 1	Дисциплины	185-260
	I. Гуманитарный, социальный и экономический цикл	20-34
	II. Математический и естественнонаучный цикл	10-14
	III.Профессиональный цикл	137-230
Блок 2	Практика	25-90
Блок 3	Государственная итоговая аттестация	10-25
Объем ООП ВПО по специальности		300

Вуз разрабатывает ООП по специальности в соответствии с требованиями государственного образовательного стандарта и несет ответственность за достижение результатов обучения в соответствии с национальной рамкой квалификаций.

Набор дисциплин (модулей) и их трудоемкость, которые относятся к каждому блоку ООП по специальности, вуз определяет самостоятельно в установленном для

блока объеме, с учетом требований к результатам ее освоения в виде совокупности результатов обучения, предусмотренных национальной рамкой квалификаций

5.2.1. ООП по специальности должна обеспечить реализацию:

- обязательных дисциплин гуманитарного, социального и экономического цикла, перечень и трудоемкость которых определяется уполномоченным государственным органом в области образования и науки Кыргызской Республики. Содержание и порядок реализации указанных дисциплин устанавливаются государственным образовательным стандартом ВПО по соответствующей специальности (приказ МОН КР №202/1 от 24 февраля 2020 года).
- дисциплин по физической культуре и спорту, в объеме не менее 360 часов, которые являются обязательными для освоения, но не переводятся в кредиты и не включаются в объем ООП по специальности

5.2.2. Блок 2 «Практика» включает учебную практику (ознакомительная, технологическая, научно-исследовательская работа) и производственную (проектная, эксплуатационная, педагогическая, научно-исследовательская работа) практику.

Вуз вправе выбрать один или несколько типов практики, также может установить дополнительный тип практики в пределах установленных кредитов.

5.2.3. Блок 3 «Государственная аттестация» включает подготовку к сдаче и сдачу государственных экзаменов, выполнение и защиту выпускной квалификационной работы (если вуз включил выпускную квалификационную работу в состав итоговой государственной аттестации).

5.2.4 В рамках ООП по специальности выделяется обязательная и элективная часть.

К обязательной части ООП по специальности относятся дисциплины и практики, обеспечивающие формирование общенациональных, универсальных, социально личностных, общекультурных и профессиональных компетенций, с учетом уровней национальной рамки квалификаций.

Объем обязательной части, без учета объема государственной аттестации, должен составлять не более 50 процентов общего объема ООП по специальности.

В элективной части ООП по специальности студенты могут выбрать дисциплины по соответствующей специальности, также допускается выбор дисциплин из ООП других специальностей

5.2.5. Вуз должен предоставлять лицам с ограниченными возможностями здоровья (по их заявлению) возможность обучения по ООП по специальности, учитывающей особенности их психофизического развития, индивидуальных возможностей и, при необходимости, обеспечивающей коррекцию нарушений развития и социальную адаптацию указанных лиц, кроме ООП, предусматривающих противопоказания к обучению по состоянию здоровья.

5.3. Требования к условиям реализации ООП по специальности.

5.3.1. Кадровое обеспечение учебного процесса.

Реализация ООП подготовки специалиста должна обеспечиваться научно-педагогическими кадрами, имеющими базовое образование, соответствующее профилю преподаваемой дисциплины, и систематически занимающимися научной, научно-методической и художественно-творческой деятельностью.

Доля преподавателей, имеющих ученую степень и (или) ученое звание, в общем числе преподавателей, обеспечивающих образовательный процесс по данной ООП, должна быть не менее 40 процентов к общему числу преподавателей по каждому циклу образовательной программы.

Преподаватели профессионального цикла должны иметь базовое образование и (или) ученую степень, соответствующие профилю преподаваемой дисциплины.

К образовательному процессу должны быть привлечены преподаватели из числа действующих руководителей и специалистов профильных организаций и учреждений.

Для профессионального цикла - лица, имеющие государственные почетные звания, (заслуженный работник физической культуры и спорта, заслуженный тренер, заслуженный деятель искусства, народный художник, народный артист, заслуженный артист и др.), лауреаты государственных премий в соответствующей профессиональной сфере учитывается при оценке качественного состава преподавателей.

Общее руководство содержанием теоретической и практической подготовки по специализации должно осуществляться штатными научно-педагогическими работниками вуза, которые составляют не менее 70% от общего числа преподавателей, в том числе, имеющим ученую степень доктора или кандидата наук и (или) ученое звание профессора или доцента, стаж работы в образовательных учреждениях высшего профессионального образования не менее трех лет. К общему руководству содержанием теоретической и практической подготовки по специализации может быть привлечен высококвалифицированный специалист в соответствующей сфере профессиональной деятельности.

5.3.2. Учебно-методическое и информационное обеспечение учебного процесса.

ОП подготовки специалиста должна обеспечиваться учебно-методической документацией и материалами по всем учебным курсам, дисциплинам (модулям) ОП. Содержание каждой из таких дисциплин (модулей) должно быть представлено в сети Интернет или локальной сети образовательного учреждения с выполнением установленных требований, по защите информации.

Внеаудиторная работа обучающихся должна сопровождаться методическим обеспечением и обоснованием времени, затрачиваемого на ее выполнение.

Каждый обучающийся должен быть обеспечен доступом к электронно-библиотечной системе, содержащей издания по основным изучаемым дисциплинам и сформированной на основании прямых договоров с правообладателями учебной и учебно-методической литературы.

При этом должна быть обеспечена возможность осуществления одновременного индивидуального доступа к такой системе.

Библиотечный фонд должен быть укомплектован печатными и (или) электронными изданиями основной учебной литературы по дисциплинам базовой части всех циклов (для дисциплин базовой части гуманитарного, социального и экономического цикла - изданными за последние 10 лет), из расчета не менее 50 экземпляров таких изданий на каждые 100 обучающихся, а также изданиями музыкальных произведений, специальными хрестоматийными изданиями, партитурами, клавирами оперных, хоровых и оркестровых произведений в объеме, соответствующем требованиям ОП.

Фонд дополнительной литературы помимо учебной должен включать официальные справочно-библиографические и периодические издания в расчете, достаточном для каждого обучающегося.

Обязательные учебники и методические пособия определяются рабочими программами на основании требований государственных образовательных стандартов. В качестве учебников могут использоваться тиражированные экземпляры конспектов лекций, электронных учебников.

Оперативный обмен информацией с отечественными и зарубежными вузами и организациями должен осуществляться с соблюдением требований законодательства Кыргызской Республики об интеллектуальной собственности и международных договоров Кыргызской Республики в области интеллектуальной собственности. Для обучающихся должен быть обеспечен доступ к современным профессиональным базам данных, информационным справочным и поисковым системам.

Ученый совет высшего учебного заведения при введении ОП по направлению подготовки (специальности) утверждает размер средств на реализацию соответствующих ОП.

Финансирование реализации ООП должно осуществляться в объеме не ниже установленных нормативов финансирования высшего учебного заведения.

5.3.3. Материально-техническое обеспечение учебного процесса.

Высшее учебное заведение, реализующее ООП подготовки специалиста, должно располагать материально-технической базой, обеспечивающей проведение всех видов дисциплинарной и междисциплинарной подготовки, лабораторной, практической и научно-исследовательской работы обучающихся, предусмотренных учебным планом вуза и соответствующей действующим санитарным и противопожарным правилам и нормам. Полезная площадь на 1 студента должна составлять не менее 13 кв.метров. Обязательно наличие как минимум 1 актового зала, 1 спортивного зала, 1 столовой и 1 медицинского пункта.

Минимально/ необходимый для реализации образовательной программы подготовки специалистов перечень материально-технического обеспечения включает в себя:

1. Для обеспечения выполнения лабораторно-практических работ необходимо наличие лабораторий фотокомпозиции (фотопавильон площадью не менее 15 квадратных метров на одного обучающегося, для 5-6 обучающихся, выполняющих задание общая площадь составит 75-90 квадратных метров), кинотехники (площадью не менее 60 квадратных метров), киносъемочной оптики, киносветотехники (площадью не менее 30 квадратных метров), специальных съемок (площадью не менее 25 квадратных метров), комбинированных съемок (площадью не менее 200 квадратных метров), видеосъемок (площадью не менее 200 квадратных метров), виртуальную студию (площадью 150 квадратных метров). Для выполнения каждого этюда по киноосвещению необходимо производственное технологическое обеспечение (а также для черно-белых съемок - павильон площадью не менее 80 квадратных метров, для цветных - не менее 200 квадратных метров). Все лаборатории должны быть оснащены необходимым оборудованием, список которого находится в документации учебно-методического отдела.

2. Для выполнения съемочных работ необходимо предусмотреть расход материалов:

Специализация № 1 «Кинооператор, педагог»:

Киноосвещение (снимается на кинопленке 35 миллиметров):

№ 1 - общей длиной 150-200 полезных метров, расход составляет 610 метров черно-белого негатива;

№ 2 - общей длиной 200-250 полезных метров, расход составляет 610 метров цветного негатива;

№ 3 - общей длиной не менее 200 полезных метров, расход составляет 305 метров цветного негатива (снимается в интерьере).

Реферат № 1 - общей длиной 150 - 200 полезных метров, расход составляет 244 метров черно-белого или цветного негатива.

Кинокомпозиция № 1, 2, 3 снимается по лимитам режиссерских мастерских на кинопленке 35 миллиметров, (полезный метраж длиной не менее 240 метров). Кинокомпозиция № 2, 3 могут быть сняты на видео в формате «Betacam Digital» или ином профессиональном цифровом формате продолжительностью не менее 8 минут экранного времени каждая.

Расход позитивной пленки в соответствии с технологическим процессом.

Специализация №2 «Телеоператор, педагог»:

Киноосвещение (снимается на кинопленке 35 миллиметров или 16 миллиметров):

№ 1 - 6-7 минут экранного времени, расход черно-белого негатива в соотношении 1:3 (длиной 427 метров);

№ 2 - 7-8 минут экранного времени, расход цветного негатива в соотношении 1:3

(длиной 427 метров);

№ 3 - снимается в интерьере, на кинопленке 35 миллиметров (длина расхода пленки - 244 метров), 16 миллиметров на видео в формате «Betacam Digital» или ином профессиональном цифровом формате продолжительностью не менее 5 минут экранного времени.

Реферат №1 - снимается на кинопленке 35 миллиметров

(длина расхода пленки 244 метров), 16 миллиметров или видео в формате «Betacam Digital» или ином профессиональном формате продолжительностью не менее 5 минут экранного времени.

Кинокомпозиция № 1, 2, 3 снимается по лимитам режиссерских мастерских.

№ 1, 2 - на кинопленке 35 миллиметров (длина расхода пленки 427 метров), 16 миллиметров или видео в формате «Betacam Digital» или ином профессиональном формате продолжительностью не менее 7 минут экранного времени;

№ 3 - на кинопленке 35 миллиметров (длина расхода пленки 427 метров), 16 миллиметров или видео в формате «Betacam Digital» или ином профессиональном формате продолжительностью 7-13 минут экранного времени.

Расход позитивной пленки в предусматривается соответствии с технологическим процессом.

При использовании электронных изданий вуз должен иметь не менее 10 компьютеров с выходом в сеть Интернет на 100 обучающихся очной формы обучения.

Вуз должен быть обеспечен необходимым комплектом лицензионного программного обеспечения.

5.3.4. Оценка качества подготовки выпускников.

Высшее учебное заведение обязано обеспечивать гарантию качества подготовки, в том числе путем:

разработки стратегии по обеспечению качества подготовки выпускников с привлечением представителей работодателей;

мониторинга, периодического рецензирования образовательных программ;

разработки объективных процедур оценки уровня знаний и умений обучающихся, компетенций выпускников;

обеспечения компетентности преподавательского состава; регулярного проведения самообследования по согласованным критериям для оценки деятельности (стратегии) и сопоставления с

другими образовательными учреждениями с привлечением представителей работодателей;

информирования общественности о результатах своей деятельности, планах, инновациях.

Оценка качества освоения ООП подготовки специалиста должна включать текущий контроль успеваемости, промежуточную аттестацию обучающихся и итоговую государственную аттестацию выпускников.

Конкретные формы и процедуры текущего контроля и промежуточной аттестации обучающихся по каждой дисциплине разрабатываются вузом самостоятельно и доводятся до сведения обучающихся в течение первого месяца обучения.

Для аттестации обучающихся на соответствие их персональных достижений поэтапным требованиям соответствующей ООП (текущая и промежуточная аттестация) создаются фонды оценочных средств, включающие типовые задания, контрольные работы, тесты и методы контроля, позволяющие оценить знания, умения и уровень сформированности компетенций. Фонды оценочных средств разрабатываются и утверждаются вузом.

Фонды оценочных средств должны быть полными и адекватными отражениями требований ГОС ВПО по данной специальности, соответствовать целям и задачам конкретной программы подготовки специалиста и её учебному плану. Они призваны

обеспечивать оценку качества общекультурных и профессиональных компетенций, приобретаемых выпускником в соответствии с этими требованиями.

При разработке оценочных средств для контроля качества изучения модулей, дисциплин, практик должны учитываться все виды связей между включенными в них знаниями, умениями, навыками, позволяющие установить качество сформированных у обучающихся компетенций по видам деятельности и степень общей готовности выпускников к профессиональной деятельности.

При проектировании оценочных средств необходимо предусматривать оценку способности обучающихся к творческой деятельности, их готовности вести поиск решения новых задач, связанных с недостаточностью конкретных специальных знаний и отсутствием общепринятых алгоритмов профессионального поведения.

Помимо индивидуальных оценок должны использоваться групповые оценки и взаимооценки: рецензирование обучающимися работ друг друга; оппонирование обучающимися рефератов, проектов, дипломных, исследовательских работ; экспертные оценки группами, состоящими из обучающихся, преподавателей и работодателей.

Вузом должны быть созданы условия для максимального приближения программ текущего контроля успеваемости и промежуточной аттестации обучающихся к условиям их будущей профессиональной деятельности - для чего, кроме преподавателей конкретной дисциплины, в качестве внешних экспертов должны активно привлекаться работодатели, преподаватели, читающие смежные дисциплины.

Обучающимся должна быть предоставлена возможность оценивания содержания, организации и качества учебного процесса в целом, а также работы отдельных преподавателей.

Государственный экзамен вводится по решению ученого совета вуза.

Итоговая государственная аттестация выпускников состоит из следующих экзаменов:

1. Выпускная квалификационная работа.

(Дипломный показ фильма)

2. Теория и методика операторского искусства.

3. Междисциплинарная итоговая аттестация.

Выпускная квалификационная работа (дипломный проект (работа)) в соответствии с ООП подготовки специалиста по Специализации № 1 «Кинооператор, педагог» является завершающим этапом высшего профессионального образования, обеспечивает закрепление практических навыков и умения в избранной области профессиональной деятельности и теоретических знаний. Она представляет собой съемочную работу, выполненную на кинопленке шириной 35 миллиметров или 16 миллиметров, на видео в системе «Betacam Digital» или ином профессиональном цифровом носителе объемом от 285 до 570 погонных метров (продолжительностью 10-20 минут экранного времени).

Предметом выпускной квалификационной работы (дипломного проекта (работы)) являются :

1. фильмы или сюжеты, снятые совместно с обучающимися - дипломниками режиссерского факультета;
2. авторские документальные фильмы;
3. фильмы и сюжеты, снятые на кино- и телестудиях;
4. фрагменты из полнометражных фильмов;
5. научные фильмы, снятые в исследовательских институтах или лабораториях;
6. комбинированные кадры из кино или телефильмов с использованием компьютерной графики.

Выпускная квалификационная работа (дипломный проект (работа)) должна иметь воспроизведенное на экране творческое и технологическое решение изобразительных (киноживописных) задач: объемно пластических форм фигур и предметов, тон, цвет и фактуру материалов, рельефы и глубину пространства, эффекты освещения; свето-

тональное и свето-цветовое решение в соответствии с драматургией и постановочным замыслом; умение в искусстве кинооператорского освещения, координации мизансцен.

К защите представляется фильмокопия выпускной квалификационной работы (дипломного проекта (работы)), объяснительная записка к ней и отзыв внешнего рецензента.

Выпускная квалификационная работа (дипломный проект (работа)) в соответствии с ООП подготовки специалиста по Специализации № 2 «Телеоператор, педагог» является завершающим этапом высшего профессионального образования, обеспечивает закрепление практических навыков и умения в избранной области профессиональной деятельности и теоретических знаний. Она представляет собой съемочную работу, выполненную на видео (в системе «Betacam digital» или другой профессиональной цифровой системе записи) продолжительностью 10-20 минут экранного времени.

Предметом выпускной квалификационной работы (дипломного проекта (работы)) являются:

1. фильмы или сюжеты, снятые совместно со обучающимися- дипломниками режиссерского факультета;
2. авторские документальные фильмы;
3. фильмы и сюжеты, снятые на телестудиях;
4. фрагменты из телефильмов;
5. фильмы, снятые в исследовательских институтах или лабораториях.

Выпускная квалификационная работа (дипломный проект (работа)) должна иметь воспроизведенное на экране творческое и технологическое решение изобразительных (киноживописных) задач:

объемно пластических форм фигур и предметов, тон, цвет и фактуру материалов, рельефы и глубину пространства, эффекты освещения; светотональное и светоцветовое решение в соответствии с драматургией и постановочным замыслом; умение в искусстве кинотелеоператорского освещения, координации мизансцен.

К защите представляется фильмокопия выпускной квалификационной работы (дипломного проекта (работы)), объяснительная записка к ней и отзыв внешнего рецензента.

При выполнении выпускной квалификационной работы (дипломного проекта (работы)), обучающийся должен показать свою способность и умение, опираясь на полученные углубленные знания, умения и сформированные общекультурные и профессиональные компетенции, самостоятельно решать на современном уровне задачи своей профессиональной деятельности, профессионально излагать специальную информацию, научно аргументировать и защищать свою точку зрения.

Программа государственного экзамена разрабатывается вузами самостоятельно. Для объективной оценки компетенций выпускника экзаменационные вопросы и задания должны быть комплексными и соответствовать избранным разделам из различных учебных циклов, формирующих конкретные компетенции.

Аттестационные испытания, включенные в состав итоговой государственной аттестации, не могут быть заменены оценкой уровня подготовки на основе текущего контроля успеваемости и промежуточной аттестации студента.

Настоящий стандарт по направлению 570006 Кинооператорство: разработан Учебно-методическим объединением по образованию в области искусства при базовом вузе – Кыргызском государственном Университете культуры и искусств им.Б.Бейшеналиевой.

Председатель УМО:

Тулобердиев К.К. - проректор по учебной работе, к.п.н., профессор каф. социально-культурной деятельности КГУКИ им.Б.Бейшеналиевой Т. Б. Д.

Члены УМО:

Акматалиев К.С.- Заслуженный деятель культуры КР, профессор кафедры кино КГУКИ им.Б.Бейшеналиевой А. С.

Алсаитова Д.А. – начальник учебной части, доцент каф. музыкально-теоретических дисциплин КГУКИ им.Б.Бейшеналиевой Д. А.

Марат Саруулу – народный артист КР, доцент кафедры кино КГУКИ им.Б.Бейшеналиевой М. С.

Бугучиев Т.Н. – декан факультета кино и телевидения, ст.преп. кафедры режиссуры ТВ и РВ КГУКИ им.Б.Бейшеналиевой Т. Б.

Шейшеналиев Э.Ш.- зав.каф. режиссуры ТВ и РВ, ст.преп. кафедры КГУКИ им.Б.Бейшеналиевой Э. Ш.

Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим
министрлигинин
«_____» _____ 2021-ж.
№ _____ байругуна
тиркеме

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРИЛГИ**

**ЖОГОРКУ КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮНҮН
МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

Багыты 570006 Кинооператорлук

**Квалификациялык даражасы: Кино жана телекөрсөттүү оператору,
педагог**

Академиялык даражасы: Адис

Бишкек 2021

570006 Кинооператорлук адистиги боюнча жогорку кесиптик билим алуунун мамлекеттик билим берүү стандарты

1. Жалпы жоболор.

1.1. 570006 Кинооператорлук адистиги боюнча жогорку кесиптик билим алуунун мамлекеттик билим берүү стандарты Кыргыз Республикасынын Билим жана илим министрлиги тарабынан “Билим берүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы жана билим берүү жагында Кыргыз Республикасынын ченемдик-укуктук актыларына ылайык иштелип чыккан жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети белгилеген тартипте бекитилген.

Бул Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу уюштуруу-укуктук формаларына карабастан адистерди даярдоо боюнча кесиптик билим берүү программаларын жүзөгө ашыруучу бардык жогорку окуу жайлары үчүн милдеттүү болуп саналат.

1.2. Терминдер, аныктамалар, белгилөөлөр, кыскартуулар:

Жогорку кесиптик билим берүүгө мамлекеттик билим берүүнүн үлгүсүндө Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» мыйзамына, ошондой эле Кыргыз Республикасы катышкан жана мыйзамда бекитилген тартипке ылайык күчүнө кирген жогорку кесиптик билим берүү чөйрөсүндөгү эл аралык келишимдерге ылайык терминдер жана аныктамалар колдонулат:

- **негизги билим берүү программысы** – даярдоонун тийиштүү багыты боюнча билим берүү процессинин окуу-усулдук документтеринин, регламенттөөчү максаттарынын, күтүлүүчү натыйжалардын, мазмунунун жана аны жүзөгө ашырууну уюштуруунун жыйындысы;
- **даярдоо багыты** – фундаменталдык даярдоонун жалпылыгынын негизинде интеграциялануучу ар кандай профилдеги жогорку кесиптик билими бар кадрларды даярдоо үчүн билим берүүчү программалардын жыйындысы;
- **профиль** – конкреттүү түрүнө жана кесиптик ишмердүүлүктүн объектисине карата негизги билим берүү программынын багыттуулугу;
- **сабактардын цикли** – окутуунун, тарбиялоонун белгilenген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү-бир логикалык аяктоосу бар билим берүү программаларынын жана окуу сабактарынын жыйындысы;
- **модуль** - окутуунун, тарбиялоонун белгilenген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү-бир логикалык аяктоосу бар окуу сабактарынын бөлүгү;
- **компетенция** – тийиштүү тармакта кесиптик ишмердик кылуу үчүн зарыл жеке сапаттардын, билимдердин, көндүмдөрдүн жана жөндөмдөрдүн динамикалык комбинациясы;
- **зачеттук бирдик** (кредит) – негизги кесиптик билим берүү программынын эмгекти талап кылуусунун шарттуу чарасы;
- **окутуунун натыйжалары** – негизги билим берүү программы/модуль боюнча окутуунун натыйжасында алынган компетенциялар.

1.3. Кыскартуулар жана белгилөөлөр:

Ушул Мамлекеттик окутуу стандартында төмөнкү кыскартуулар колдонулат:

МБС - Мамлекеттик билим берүү стандарты;

ЖКБ – жогорку кесиптик билим;

НБП – негизги билим берүү программы;

ОУП – окуу-усулдук бирикмелер;

НБП СЦ – негизги билим берүү программынын сабактарынын цикли;

ЖИК – жалпы илимий компетенциялар;

АК - аспаптык компетенциялар;

КК – кесиптик компетенциялар;

СЖК – социалдык-жеке жана жалпы маданий компетенциялар.

2. Колдонуу чөйрөсү

2.1. Жогорку кесиптик билим берүүнүн бул Мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары - ЖББ МБС) **570006 Кинооператорлук** адистиги боюнча НБП жузөө ашыруудагы милдеттүү ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын билдирет жана лицензиясы же Кыргыз Республикасынын аймагында мамлекеттик аккредитациясы (аттестациясы) бар бардык жогорку кесиптик билим берүү уюмдары (мындан ары - жогорку окуу жайлар) тарабынан алардын уюштуруу-укуктук түрүнө карабастан жогорку кесиптик билим берүүнүн окуу жана уюштуруу-усулдук документтерин иштеп чыгуу, негизги окутуучу программалардын сапатын баалоо үчүн негиз болуп саналат.

2.2. 570006 Кинооператорлук адистиги боюнча бул ЖББ МБС негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр саналат:

- өз жогорку окуу жайларында бул багытта жана даярдык деңгээли боюнча илимдин, техниканын жетишкендиктерин жана социалдык чөйрөнү эске алуу менен негизги билим берүү программаларын иштеп чыгуу, натыйжалуу жүзгө ашыруу жана жаңыртуу үчүн жооптуу жогорку окуу жайларынын администрациясы жана илимий-педагогикалык курамы (профессорлор-окутуучулар курамы, илимий кызматкерлер);
- даярдоонун бул багыты боюнча жогорку окуу жайынын негизги билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча өз окуу ишмердүүлүгүн натыйжалуу жүзгө ашыруу үчүн жооптуу студенттер;
- кесиптик ишмердүүлүктүн тийиштүү чөйрөсүндө адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;
- Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндө аткаруу бийлигинин борбордук мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгуунун камсыз кылуучу окуу-усулдук бирикмелер жана кеңештер;
- жогорку кесиптик билим берүүнү финансылоону камсыз кылуучу аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдары;
- жогорку кесиптик билим берүү чөйрөсүндө аттестациялоону, аккредитациялоону жана сапатты контролдоону жүзгө ашыруучу жогорку билим берүү системасынdagы мыйзамдардын аткарылышы үчүн контролдукту камсыз кылуучу ыйгарым укуктуу аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдары.

2.3. Абитуриенттердин даярдык деңгээлине талаптар

2.3.1. "Адис" квалификациясын ыйгаруу менен жогорку кесиптик билим алууга талапкер абитуриенттин билиминин деңгээли – жалпы орто (толук) билим; же атайын орто кесиптик билими же абитуриентте актердүк өнөрү жагында билим берүү мекемесинин бүтүрүүчүсүнө карата талаптарга тиешелүү билимдердин, көндүмдөрдүн жана жөндөмдөрдүн көлөмүнө ээ болуу шартында жогорку атайын билим.

2.3.2. Абитуриентте жалпы орто (толук) билими жөнүндө же жалпы орто (толук) билими жөнүндө аттестат берүүгө укугу бар орто кесиптик окуу жайын же баштапкы кесиптик окуу жайын бүтүргөндүгү же жогорку кесиптик билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документи болушу керек.

3. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү

3.1. Кыргыз Республикасында. 570006 Кинооператорлук адистиги боюнча ЖББ МБС өзүнчө адистиктер боюнча жүзгө ашырылат.

Адистик боюнча ЖББ МБС толугу менен өздөштүргөн жана белгиленген тартиптеги мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоону ийгиликтүү өткөн жогорку окуу жайларынын бүтүрүүчүлөрүнө "адис" квалификациясын ыйгаруу менен жогорку кесиптик билими жөнүндө диплом берилет.

3.2. 570006 Кинооператорлук адистиги боюнча ЖББ МБС өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү – адистештирилген жалпы орто музыкалык билимдин же атайын орто жана кесиптик билимдин базасында күндүзгү окутуу формасында 5 жылдан кем

эмес болот.

Адистик боюнча окутуунун күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окутуу формасы боюнча ЖББ МБС өздөштүрүүнүн мөөнөттөрү, ошондой эле окутуунун ар кандай формаларын айкалыштырууда жана дистанциялык окутуу технологияларын пайдаланууда жогорку окуу жайы тарабынан окутуунун күндүзгү формасында өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтүнө карата бир жылга узартылат.

Адистик боюнча ЖББ МБС өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан белгilenет.

3.3. Адистик боюнча ЖББ МБС өздөштүрүүнүн жалпы эмгекти талап кылуусу окутуунун күндүзгү формасында жалпы орто же орто кесиптик билимдин базасында 300дөн кем эмес зачеттук бирдикти (кредитти) түзөт.

Окуу жылы үчүн окутуунун күндүзгү формасында ЖББ МБС эмгекти талап кылуусу 60 зачеттук бирдикке (кредитке) барабар.

(Эки семестрлик окуу процессин түзүүдө) бир семестрдин эмгекти талап кылуусу 30 зачеттук бирдикке (кредитке) барабар

Бир кредит (зачеттук бирдик) студенттин окуу ишинин (анын аудитордук, өз алдынча ишин жана аттестациялоонун бардык түрлөрүн кошо алганда) 30 саатына эквиваленттүү.

Окутуунун күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча НБП эмгекти талап кылуусу, ошондой эле окутуунун ар кандай формаларын айкалыштырган учурда жана окуу жылында дистанциялык окутуу технологияларын пайдаланууда 45тен аз эмес зачеттук бирдикти (кредитти) түзөт.

3.4. 570006 Кинооператорлук адистиги боюнча ЖББ МБСнын инсанды окутуу жана тарбиялоо жагынданагы максаттар.

3.4.1. Окутуу жагында **570006 Кинооператорлук** адистиги боюнча ЖББ МБСнын максаты:

бүтүрүүчүгө тандаган ишмердик чөйрөсүндө ийгиликтүү иштөөгө мүмкүндүк берген жогорку кесиптик (адистин деңгээлинде) билим алуу, эмгек рыногунда анын социалдык мобилдуулугүнө жана туруктуулугуна өбөлгө болгон универсалдуу жана предметтик-атайын компетенцияга ээ гуманитардык, социалдык, экономикалык, математикалык жана табигый илимий билимдердин негиздерин жагында даярдыгы бар жогорку квалификацияданагы адисти даярдоо болуп саналат.

3.4.2. Тарбиялоо жагында **570006 Кинооператорлук** адистиги боюнча ЖББ МБСнын максаты төмөнкүлөр болуп саналат:

активдүү жарандык позициясы, толеранттуу, максатка умтулуусу жана эмгекти сүйө билген, коммуникациялык жана өз кесиптик жана маданий деңгээлин өркүндөтүүгө умтуулган ар тараптуу жана шайкеш өнүккөн инсанды калыптандыруу.

3.5. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин чөйрөсү

570006 Кинооператорлук адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесипкөй ишмердүүлүгүнүн чөйрөсү өзүнө төмөнкүлөрдү камтыйт:

Көркөм-чыгармачылык өндүрүш процессинде аудиовизуалдык чыгармаларды жаратуу, киноюмдарда жетекчилик иш, педагогикалык иш.

3.6.. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин объекттери.

570006 Кинооператорлук адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин объекттери болуп төмөнкүлөр саналат:

- адабий, драмалык, сценарийдик-драмалык чыгармалар;
- аудиовизуалдык продукция жаратуу жагынданагы чыгармачыл жамааттар, ошондой эле жогоруда аталган объекттердин жыйындысы;
- маданият жана көркөм өнөр жагынданагы кесиптик билим берүү мекемелеринин окуучулары.

3.7. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин түрлөрү.

570006 Кинооператорлук (адисин) даярдоо багыттары боюнча адис кесиптик

ишмердиктин төмөнкү түрлөрүнө даярдалат:

- көркөм-чыгармачылык;
- өндүруштук-технологиялык;
- уюштуруучулук-башкаруучулук;
- педагогикалык .

Адис даярдала турган кесиптик иштин ачык-айкын түрлөрү окуп жаткандар, тиешелүү кесиптик стандарттын негизинде (эгер бар болсо) же кызыккан жумуш берүүчүлөр менен бирге жогорку окуу жайы тарабынан аныкталат.

3.8. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин милдеттери.

570006 Кинооператорлук (адисин) даярдоо багыттары боюнча адис кесиптик иштин түрлөрүнө ылайык төмөнкүдөй кесиптик милдеттерди чечүүгө тийиш:

№ 1 адистешүү: «Кинооператор, педагог»:

көркөм-чыгармачылык иши жасагында:

ар кандай жанрдагы көркөм кино чыгармаларын жаратууда режиссёр-коюучу, кинодраматург, сүрөтчү, артисттер, композитор, үн режиссёру, продюсер жана тартуу тобунун башка катышуучулары менен кызматташтыкта ал чыгармаларды жогорку көркөм жана техникалык деңгээлде ачык көрсөтүүнү камсыз кылуу;

кино өнөрүн пропагандалоо, көрүүчүлөрдү тартуу ишине катышуу;

өндүруштук-технологиялык иши жасагында:

павильондо, интерьерлерде жана натурада көркөм кино чагылдыруу техникасын, комбинацияланган жана атайын тартууларда кинематографтын кинопортреттик тартуу техникасын, ошондой эле санараптик технологияны жана компьютердик графиканы; атайын оператордук тартуунун техникалык каражаттарын; үн жана репортаждык тартуунун заманбап техникаларын; 35-миллиметрлик, 16-миллиметрлик: ак-кара, түстүү, баштапкы калыбына келүүчү, ошондой эле видеоаппаратурада тартуу техникасын; коопсуздук техникасын жана өрттөн коргоо эрежелерин сактоо менен тартуунун коюучулук жана документалдык ыкмаларын колдонот;

уюштуруу-башкаруу иши жасагында:

башкаруу объекти катары чыгармачылык процессти талдайт, режиссёр жана продюсер менен бирдикте аудиовизуалдык продукция өндүрүшүнүн нарктык баасын аныктайт, фильм тартууда чыгармачылык-өндүрүштүк даярдыкты жана фильмдин үстүнде тартуу-коюу ишин уюштурат;

педагогикалык иши жасагында:

жогорку жана орто кесиптик билим берүү мекемелеринде, ошондой эле адистердин квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоонун билим берүү программаларынын чегинде кинооператордук кесиптин чеберчилигинин негиздерин жана аны менен текстеш көмөкчү сабактарды окутат, окутуучунун пикирине карабастан окуучуларда өз алдынчалуулукту, бүткүл чыгармачылык карьеранын ичинде өз алдынча окууга болгон жөндөмдүүлүктү, кесиптик ишке аң-сезимдүү жана адекваттуу мамиле кылууну, чыгармачыл табитти тарбиялоону өнүктүрүүгө көмөк көрсөтөт.

№ 2 адистешүү: «Телеоператор, педагог»:

көркөм-чыгармачылык иши жасагында:

режиссёр-коюучу, кинодраматург, сүрөтчү, артисттер, композитор, үн режиссёру, продюсер жана тартуу тобунун башка катышуучулары менен кызматташтыкта оюндук телевизиондук, театралдык оюндарды, спорттук телевизиондук берүүлөрдү, документалдык фильмдерди, телепериодика үчүн сюжеттерди, видеоочерктерди, видеорепортаждарды, ток-шоу, концерттерди жогорку көркөмдүк деңгээлде жаратуу, ишке ашыруу жана ачык көрсөтүү;

кинотелеөнөрүн пропагандалоо, көрүүчүлөрдү тартуу боюнча ишке катышуу;

өндүруштук-технологиялык иши жасагында:

интерьерлерде жана натурада документалдык жана оюндук фильмдерди тартууда жарык кылуу техникасын, комбинацияланган жана атайын тартууларда кинопортреттик

тартуу техникасын пайдаланат;

санариптик технологияны жана компьютердик графиканы; атайын оператордук тартуунун техникалык каражаттарын; үн жана репортаждык тартуунун заманбап техникаларын; 35-миллиметрлик, 16-миллиметрлик: ак-кара, түстүү, баштапкы калыбына келүүчү, ошондой эле видеоаппаратуда тартуу техникасын; коопсуздук техникасын жана өрттөн коргоо эрежелерин сактоо менен тартуунун коюучулук жана документалдык ыкмаларын колдонот;

уюштуруу-башкаруу иши жасагында:

башкаруу объекти катары чыгармачылык процессти талдайт, режиссёр жана продюсер менен бирдикте аудиовизуалдык продукция өндүрүшүнүн нарктык баасын аныктайт, фильм тартууда чыгармачылык-өндүрүштүк даярдыкты жана телесериалдин үстүндө тартуу-коюу ишин уюштурат;

педагогикалык иши жасагында:

жогорку жана орто кесиптик билим берүү мекемелеринде, ошондой эле адистердин квалификациясын жогорулаттуу жана кайра даярдоонун билим берүү программаларынын чегинде кинооператордук кесиптин чеберчилигинин негиздерин жана аны менен текстеш көмөкчү сабактарды окутат, окутуучунун пикирине карабастан окуучуларда өз алдынчалуулукту, бүткүл чыгармачылык карьеранын ичинде өз алдынча окууга болгон жөндөмдүүлүктүү, кесиптик ишке аң-сезимдүү жана адекваттуу мамиле кылууну, чыгармачыл табитти тарбиялоону өнүктүрүүгө көмөк көрсөтөт.

4. НБПны жүзөгө ашыруу шарттарына жалпы талаптар

4. НБПны жүзөгө ашырууда жогорку окуу жайларынын укуктарына жана милдеттерине жалпы талаптар.

4.1.1. Жогорку окуу жайы адистиги боюнча НБПны иштеп чыгат. НБП эмгек рыногуунун керектөөлөрүн эсепке алуу менен Кыргыз Республикасынын адистик боюнча университеттин окумуштуулар көнеши тарабынан бекитилет.

Жогорку окуу жайы илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиялардын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эске алуу менен НБПны жок дегенде 5 жылда бир жолу жаңыртууга милдеттүү, мында төмөнкүлөрдү түзүүдө жогорку окуу жайында билим берүүнүн сапатынын кепилдиктерин камсыз кылуу боюнча рекомендацияларды карманат:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу боюнча стратегияны иштеп чыгууда;
- билим берүү программаларына мониторинг жүргүзүүдө, мэзгил-мэзгили менен рецензиядоодо;
- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билимдеринин жөндөмүнүн деңгээлин, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларын объективдүү баа берүү жол-жоболорун иштеп чыгууда;
- окутуучулар курамынын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылууда;
- бардык жүзөгө ашырылуучу билим берүү программалардын жетиштүү ресурстарын, аларды пайдалануунун натыйжалуулугун, анын ичинде окутуучуларды сурамжылоо жолу менен контролдоону камсыз кылууда;
- өз ишмердүүлүгүнө (стратегияга) баа берүү жана башка билим берүү мекемелери менен салыштыруу үчүн макулдашылган критерийлер боюнча өзүн-өзү изилдөөнү түрүктуу өткөрүүдө;
- өз ишмердүүлүгүнүн, пландарынын, инновациялардын натыйжалары жөнүндө маалымдоодо.

4.1.2. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатына баа берүү аларды учурдагы, ортолук жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоону камтууга тийиш. Студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн жеке жетишкендиктеринин НБПнын тийиштүү этаптык же түпкү талаптарына ылайыктуулугуна аттестациялоо үчүн баа берүү каражаттарынын базасы түзүлөт, алар билимдердин, жөндөмдөрдүн жана кабыл

алынган компетенциялардын деңгээлин баа берүүгө мүмкүндүк берүүчү типтүү тапшырмаларды, контролдүк иштерди, тесттерди камтыйт. Баа берүүчү каражаттардын базасы жогорку окуу жайы тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү аттестациялоого, квалификациялык иштердин мазмуну, көлөмү жана структурасы жогорку окуу жайларынын мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоо жөнүндө Жобону эске алуу менен жогорку окуу жайы тарабынан аныкталат.

4.1.3. НБПны иштеп чыгууда жогорку окуу жайынын бүтүрүүчүлөрүнүн социалдык-жеке компетенцияларын түзүүдө (мисалы, социалдык өз алдынча сабакты камтуусу, компетенциялары, өзүн-өзү уюштуруу жана өзүн-өзү башкаруу, системалык-ишмердүүлүк мүнөзү) жогорку окуу жайынын мүмкүнчүлүктөрү аныкталышы керек. Жогорку окуу жайы инсандын ар тарааптуу өнүгүүсү үчүн зарыл анын социалдык-маданий чөйрөсүн калыптандырууга тийиш.

Жогорку окуу жайы окуу процессинин социалдык-тарбиялоо компонентин, анын ичинде студенттик өз алдынча башкарууну, студенттердин коомдук уюмдарын, студенттик илимий коомдордун ишинде студенттердин катышуусу спорттук өнүктүрүүгө өбөлгө түзүүгө милдеттүү.

4.1.4. Жогорку окуу жайынын НБП студенттин тандоосу боюнча ар бир СЦнын вариациялык бөлүгүнүн үчтөн биринен аз эмес көлөмдө сабакты камтуусу керек. Сабактарды түзүүнүн тартиби студенттин тандоосу боюнча жогорку окуу жайдын окумуштуулар көнеши тарабынан белгиленет.

4.1.5. Жогорку окуу жайы студенттерге окутуунун өз программасын түзүүгө катышууга реалдуу мүмкүнчүлүктү камсыз кылуусу керек.

4.1.6. Жогорку окуу жайы НБПны түзүүдө студенттердин укуктары жана милдеттери менен аларды тааныштырууга милдеттүү, студенттер тандаган сабактар алар үчүн милдеттүү экендигин, ал эми алардын суммалык эмгекти талап кылышы окуу планы менен каралгандан аз болбошу керек.

4.2. НБП жүзөгө ашырууда студенттердин укуктарына жана милдеттерине жалпы талаптар.

4.2.1. Студенттин тандоосу боюнча НБПда каралган окуу сабактарын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу saatынын көлөмүнүн чектеринде конкреттүү сабактарды студенттер тандоого укуктуу.

4.2.2. Студент жеке өзүнүн билим алуу траекториясын түзүүдө сабакты тандоо жана анын даярдоо профилинин (адистешүүсү) келечектеги мүнөзүнө таасири боюнча жогорку окуу жайында консультация алууга укуктуу.

4.2.3. Студенттер НБПны өздөштүрүүдө СЖКны өнүктүрүү жагында натыйжаларга жетишүү максатында студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, студенттик илимий коомдордун ишинде катышууга милдеттүү.

4.2.4. Студенттер жогорку окуу жайынын НБПда каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттө аткарууга милдеттүү.

4.3. Студентке окуу жүгүнүн максималдуу көлөмү, анын аудиториялык жана аудиториялык эмес (өз алдынча) окуу ишинин бардык түрлөрүн кошо алганда жумасына 45 saat белгиленет.

Окутуунун күндүзгү формасында аудиториялык сабактардын көлөмү ЖКБ деңгээлин жана ар бир сабакты окуп үйрөнүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдөн 35 пайыздан кем эмес чегинде даярдыктын багытынын өзгөчөлүгүн МБС аныкталат.

Академиялык дисциплинада өз алдынча иштөө үчүн бөлүнгөн saatтарга бул академиялык дисциплина (модуль) боюнча экзаменге даярдануу үчүн берилген убакыт кирет.

4.4. Окутуунун күндүзгү-сырттан окутуу (кечки) формасында аудиториялык сабактардын көлөмү жумасына 16 saatтан кем болбоого тийиш.

4.5. Окутуунун сырттан окуу формасында студентке окутуучунун жылына кеминде 160 saatтык көлөмдө сабак өтүү мүмкүнчүлүгү камсыз кылышы керек.

4.6. Окуу жылындагы каникул убактысынын жалпы көлөмү 7-10 жуманы, анын ичинде кыш мезгилиnde кеминде эки жуманы түзөт.

5. Адистик боюнча негизги билим берүү программасына карата талаптар.

5.1. Адистик боюнча НБП өздөштүрүүнүн натыйжаларына карата талаптар.

бүтүрүүчү төмөнкүдөй жалпы маданий компетенцияларга (ЖК) ээ болууга тийиш:

заманбап билим берүү жана маалыматтык технологияларды пайдалануу менен зор даражада өз алдынчалуулук менен жаңы билимдерге ээ болуу (**ЖК-1**);

интеллектуалдык, маданий, адептик, дene бой жана кесиптик өз алдынча өнүгүү жана өз алдынча өркүндөөнүн келечектүү тилкесин түзүү жана жузөгө ашыруу (**ЖК-2**);

топтолгон тажрыйбага сын көз менен ой-жүгүртүп, зарыл болсо өз ишмердигинин багытын өзгөртөт (**ЖК-3**);

тийиштүү социалдык, көркөм, илимий жана этикалык маселелер боюнча ой-жоруларды калыптандыруу үчүн зарыл болгон маалыматтарды заманбап маалыматтык технологияларды пайдалануу менен чогултат, иштетет жана интерпретациялайт (**ЖК-4**);

адамдын адамга, коомго, курчап турган чөйрөгө болгон мамилесин жөнгө салган этикалык жана укуктук ченемдерди, социалдык долбоорлорду иштеп чыгууда социалдык жүрүш-турушту, адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин жөнгө салуунун негизги мыйзам ченемдүүлүктөрүн жана формаларын пайдаланат (**ЖК-5**);

кесиптик жана социалдык иштин ар кандай түрлөрүндө гуманитардык жана социалдык-экономикалык илимдин усулдарын пайдаланат (**ЖК-6**);

мамлекеттик жана чет тилдерде оозеки жана жазуу жүзүндө баарлашат; баарлашууда жарандын укуктары менен милдеттерин жетекчиликке алат; гуманизм, эркиндик жана демократия принциптеринде коомду өркүндөтүүгө жана өнүктүрүүгө, кызматташууга умтулат; адамдарды жетектейт жана баш ийет (**ЖК-7**);

социалдык мамилелердин маданиятын өздөштүрөт; өзүнүн социалдык тажрыйбасына сын көз менен ой-жүгүртөт (**ЖК-8**);

өз жашоосун сергек жашоо ыңгайы жөнүндө социалдык мааниси бар түшүнүктөргө ылайыкуюштурат (**ЖК-9**);

кинематографтын, телекөрсөтүүнүн өнүгүшүнүн негизги багыттарын жана этаптарын билгендигин пайдаланат (**ЖК-10**);

чыгармачылык ойду чечүү үчүн кино жана телекөрсөтүүнүн теориясынын жалпы негиздерин билгендигин, көркөм өнөрдү өнүктүрүүнүн мыйзам ченемдүүлүктөрүн, көркөм өнөрдүн ар кандай түрлөрүнүн билдириүү каражаттарынын өзгөчөлүктөрүн колдонот (**ЖК-11**);

илимий жана өнөр таануу адабияттары менен иштейт, кесиптик түшүнүктөрдү жана терминологияны пайдаланат (**ЖК-12**);

тарыхый контексте кино өнөрүнүн жана телекөрсөтүүнүн өнүгүшүнө жана көркөм өнөрдүн жана адабияттын башка түрлерүнүн өнүгүшүнө байланыштуу ачык-айкын тарыхый мезгилдин философиялык, эстетикалык, диний идеяларына ой-жүгүртөт (**ЖК-13**);

кинематографияда, телекөрсөтүүнү жана көркөм өнөрдүн башка түрлөрү жагында заманбап изденүүлөргө карата жеке позицияны иштеп чыгат (**ЖК-14**);

адабий жана көркөм өнөр чыгармаларын талдайт (**ЖК-15**);

Өзүнүн интеллектуалдык жана жалпы маданий денгээлин өнүктүрүп жана өздөштүрө алуу (**ЖК-16**);

Иштиктүү баарлашуунун каражаты катары кыргыз адабий тилинде эркин сүйлөө жөндөмдүүлүгү (**ЖК-17**);

Кыргыз тилинде коомдук-социалдык чөйрөде демилге көрсөтүүгө, анын ичинде тобокелчилик кырдаалдарда өз чечимин көтөрүүгө жоопкерчилик кылууга жөндөмдүүлүгү (**ЖК-18**);

Жаңы идеяларды (креативдүүлүк) кыргыз тилинде жаратууга жөндөмдүүлүгү, жаңы кырдаалдарга кыргыз тилинде адаптация болуу, чогулган тажрыйбаларды карап чыгуу, өз мүмкүнчүлүгүн анализдөө жөндөмдүүлүгү (**ЖК-19**);

Бүтүрүүчү төмөнкүдөй кесиптик компетенцияларга (КК) ээ болууга тийиш:
жалпы кесиптик:

экономикалык теориянын базалык жоболорунда багыт алууга, эмгек рыногунда ишти өз алдынча издөөгө жөндөмдүү (**КК-1**);

маалыматтык технологиялардын жардамы менен жаңы билим жана жөндөмдүүлүктөрдү, анын ичинде ишмердик чөйресү менен түздөн-түз байланышпаган жаңы билимдерди өз алдынча алууга жана практикалык иште пайдаланууга (**КК-2**);

көп улуттуу жамааттарда, анын ичинде сабактар аралык, инновациялык долбоорлордун үстүндө иштөөгө, бөлүмдүн жетекчиси, кызматкерлердин тобунун лидери катары иштөөгө; милдеттерди коюп, чечим кабыл алууга, кызматкерлерди окутуп жана жардам көрсөтүүгө жөндөмдүү (**КК-3**);

өз эмгегин илимий негизде уюштурууга, өз ишинин натыйжасына өз алдынча баа берүүгө, өз алдынча, анын ичинде илимий изилдөөлөрдү жүргүзүү жагында иш кылуу ықмаларына ээ болууга жөндөмдүү (**КК-4**);

өзүнүн келечектеги адистигинин маанисин, өзүнүн эмгектик ишине жоопкерчиликтүү мамиле кылууга умтулгандыгын көрсөтүүгө жөндөмдүү (**КК-5**);

өз алдынча же топтун курамында жаңы билимдерди алуунун атайын каражаттарын жана ықмаларын жүзөгө ашыруу менен илимий издөөлөрдү жүргүзүүгө жөндөмдүү (**КК-6**);

азыркы маалыматтык коомду өнүктүрүүдө маалыматтын маңызын жана маанисин түшүнүүгө, бул процессте келип чыккан коркунучтар менен опузаны аңдап-билиүүгө, маалыматтык коопсуздуктун негизги талаптарын сактоого, анын ичинде мамлекеттик сырды коргоого жөндөмдүү (**КК-7**);

маалыматты алуунун, сактоонун, кайра иштетүүнүн негизги ықмаларына, жолдоруна жана каражаттарына, маалыматты башкаруу каражаты катары компьютерде иштөөгө жөндөмдүү (**КК-8**);

өндүрүштүк персоналды жана калкты мүмкүн болуучу кыйроолордон, алааматтардан, бөөдө кырсыктардан коргоонун негизги ықмаларына ээ (**КК-9**);

коопсуздук техникасынын жана өрттөн коргоо эрежелерин пайдаланууга жөндөмдүү (**КК-10**);

Филология тармагындағы жана фи-логиялык изилдөөлөрдүн мето-дикальык ықмалары жана методоло-гиялык принциптер системасын жана анын өнүгүш динамикасындағы заманбап илимий парадигмаларын кыргыз тилинде демонстрациялоо жөндөмдүүлүгү (**КК-11**);

Кыргыз тилинде коммуникациянын ар түрдүү сфера-сында кабыл алынган коммуникативдүү стратегияларды жана тактикаларды, риторикалык, стилистикалык жана тилдик нормаларды жана ықмаларга ээ болот: кесиптик маселелерди чечүүдө кыргыз тилин адекваттуу пайдалана билүү жөндөмдүүлүгү (**КК-12**);

Филология тармагындағы жана башка гуманитардык илимдердеги жеке илимий изилдөөлөрү учун өз алдынча кыргыз тилинде толуктоолорду, сынчыл анализ жасоону жана кыргыз адабий тилиндеги теориялык жана практикалык билимин кесибине карай пайдаланууга жөндөмдүү (**КК-13**);

Түрдүү типтеги кыргыз тилинде тексттерди квалификациялуу интерпретациялоо, анын ичинде маңызын ачуу жана жаралуу дооруна байланышкан филологиялык билимди даңазалоо

жана окутуу үчүн кыргыз адабий материалдарды анализдөө көндүмдөрүнө ээ болуу жөндөмдүүлүгү (**КК-14**);

Методикалык колдонмоловорду кыргыз тилинде даярдоо жана кесиптик багыт берүү иштерин уюштурууга жөндөмдүүлүгү (**КК-15**);

Бардык типтеги кыргыз тилинде тексттердин расмий-иштиктүү жана публицистикалык стилдерин түзүү, редактирлөө, рефераттоо жана системага салууга жөндөмдүүлүгү (**КК-16**);

Түрдүү типтеги кыргыз тилинде тексттерди (тексттин максатына тийиштүү стилин, жанрын өзгөртүү) жайгаштыруу жөндөмдүүлүгү (**КК-17**);

Ораторлук искуство көндүмдөрүн кыргыз тилинде пайдалануу менен эл алдында сүйлөөнү жана план-даштырууну даярдоо жөндөмдүүлүгү (**КК-18**);

Коммуникативдик өнүгүүнүн жана социо-маданий кырдаалдын моделин жана сценарийин кыргыз тилинде алдын-ала түзө билүү жөндөмдүүлүгү (**КК-19**);

Илимий, социалдык, педагогикалык, чыгармачылык жарнамалык, басып чыгаруучулук жана башка долбоор-lordу кыргыз тилинде иштеп чыгууга жана ага катышууга даяр болгон жөндөмдүүлүгү (**КК-20**);

Окуу сабактарын жана практика, семинар, илимий дискуссия жана конференцияларды кыргыз тилинде өткөрүү жана уюштуруу көндүмдөрүнө ээ болуу жөндөмдүүлүгү (**КК-21**);

Ишмердиктин түрлөрү боюнча:

№1 адистешүү: «Кинооператор, педагог»:

көркөм-чыгармачылык иши жасында:

режиссёр-коуючу, кинодраматург, сүрөтчү, артисттер, композитор, үн режиссёру, продюсер жана тартуу тобунун башка катышуучулары менен кызматташат (**КАК-1-1**);

өндүрүштүк-технологиялык иши жасында:

павильондо, интерьерьерerde жана натурада жарык кылуу техникасын пайдаланууга жөндөмдүү (**КАК-1-2**);

кинопортреттик тартуу техникасын пайдаланууга жөндөмдүү (**КАК-1-3**);

комбинацияланган жана атайын тартууларда кинопортреттик тартуу техникасын, санариптик технологияны жана компьютердик графиканы пайдаланууга жөндөмдүү (**КАК-1-4**);

атайын оператордук тартуунун техникалык каражаттарын пайдаланууга жөндөмдүү (**КАК-1-5**);

үн жана репортаждык тартуунун заманбап техникаларын пайдаланууга жөндөмдүү (**КАК-1-6**);

35-миллиметрлик, 16-миллиметрлик: ак-кара, түстүү, баштапкы калыбына келүүчү, ошондой эле видеоаппаратурада тартуу техникасын пайдаланууга жөндөмдүү (**КАК-1-7**);

тартуунун коюу жана документалдын ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү (**КАК-1-8**);

уюштуруу-башкаруу иши жасында:

способен анализировать творческий процесс как объект управления (**КАК-1-9**);

способен определять вместе с режиссёром и продюсером стоимостную оценку производства аудиовизуальной продукции (**КАК-1-10**);

уюштуруу-башкаруу иши жасында:

башкаруу объекти катары чыгармачылык процессти талдоого жөндөмдүү (**КАК-1-9**);

режиссёр жана продюсер менен бирдикте аудиовизуалдык продукция өндүрүшүнүн нарктык баасын аныктоого жөндөмдүү (**КАК-1-10**);

фильм тартууда чыгармачылык-өндүрүштүк даярдыкты уюштурууга жөндөмдүү

(КАК-1-11);

фильмдин үстүндө тартуу-коюу ишин уюштурууга жөндөмдүү (КАК-1-12);
жамаат менен кооперациялашууга жана жамаат менен иштөөгө жөндөмдүү (КАК-1-13);

тартуу жамаатында башка чыгармачыл кесиптин өкүлдөрү менен өз ара мамилөгө жөндөмдүү (КАК-1-14);

педагогикалык иши жагында:

жогорку жана орто кесиптик билим берүү мекемелеринде, ошондой эле адистердин квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоонун билим берүү программаларынын чегинде кинооператордук кесиптин чеберчилигинин негиздерин жана аны менен текстеш көмөкчү сабактарды окутууга жөндөмдүү (КАК-1-15);

№ 2 адистешүү: «Телеоператор, педагог»:

көркөм-чыгармачылык иши жагында:

документалдык фильмдерди, телепериодика үчүн сюжеттерди, видеоочерктерди, видеорепортаждарды, ток-шоу, концерттерди, театр оюндарын, спорттук берүүлөрдү жаратууга жөндөмдүү (КАК-2-1);

режиссёр-коюучу, кинодраматург, сүрөтчү, артисттер, композитор, үн режиссёру, продюсер жана тартуу тобунун башка катышуучулары менен кызматташтыкта телефильмдерди коюуга жөндөмдүү (КАК-2-2);

өндүрүштүк-технологиялык иши жагында:

документалдык фильмдерди тартууда жарык кылуу техникасын пайдаланууга жөндөмдүү (КАК-2-3);

кино-, телепавильондо, интерьерлерде жана натурада көркөм кино чагылдыруу техникасын пайдаланууга жөндөмдүү (КАК-2-4);

кинопортреттик тартуу техникасын пайдаланууга жөндөмдүү (КАК-2-5);

комбинацияланган жана атايын тартуулар техникасын, санариптик технологияны жана компьютердик графиканы пайдаланууга жөндөмдүү (КАК-2-6);

атайын оператордук тартуунун техникалык каражаттарын пайдаланууга жөндөмдүү (КАК-2-7);

үн жана репортаждык тартуунун заманбап техникаларын пайдаланууга жөндөмдүү (КАК-2-8);

видеоаппаратурада, ошондой эле 35-миллиметрлик, 16-миллиметрлик тасмаларда тартуу техникаларын пайдаланууга жөндөмдүү (КАК-2-9);

тартуунун коюу жана документалдын ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү (КАК-2-10);

уюштуруу-башкаруу иши жагында:

башкаруу обьекти катары чыгармачылык процессти талдоого жөндөмдүү (КАК-2-11);

режиссёр жана продюсер менен бирдикте аудиовизуалдык продукция өндүрүшүнүн нарктык баасын аныктоого жөндөмдүү (КАК-2-12);

телефильм тартууда чыгармачылык-өндүрүштүк даярдыкты уюштурууга жөндөмдүү (КАК-2-13);

телефильмдин үстүндө тартуу-коюу ишин уюштурууга жөндөмдүү (КАК-2-14);

жамаат менен кооперациялашууга жана жамаат менен иштөөгө жөндөмдүү (КАК-2-15);

тартуу жамаатында башка чыгармачыл кесиптин өкүлдөрү менен өз ара мамилөгө жөндөмдүү (КАК-2-16);

педагогикалык иши жагында:

жогорку жана орто кесиптик билим берүү мекемелеринде, ошондой эле адистердин квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоонун билим берүү программаларынын чегинде телеоператордук кесиптин чеберчилигинин негиздерин жана аны менен текстеш көмөкчү сабактарды окутууга жөндөмдүү (КАК-2-17).

5.2. Адистиги боюнча НБПнын структурасына талаптар.

Адистиги боюнча НБП структурасы төмөнкү блокторду камтыйт;

Таблица 1 - НБП структурасы

Адистиги боюнча НБП структурасы		Адистиги боюнча НБПнын көлөмү жана кредиттер боюнча анын блоктору
Блок 1	Дисциплиналар	278
	I. Гуманитардық, социалдық жана экономикалық цикл	34
	II. Математика жана табигый илимий цикл	14
	III. Кесиптик цикл	230
Блок 2	Практика	12
Блок 3	Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация	10
Адистиги боюнча НБП көлөмү		300

Университет мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык адистиги боюнча НБПны иштеп чыгат жана улуттук квалификациялык алкакка ылайык окуу натыйжаларына жетишүү үчүн жооптуу.

Адистиги боюнча НБПнын ар бир блогуна тиешелүү дисциплиналардын (модулдардын) жана алардын эмгек сыйымдуулугунун, университет формасы боюнча анын өнүгүшүнүн жыйынтыктарына талаптарды эске алуу менен блок үчүн белгиленген көлөмдө өз алдынча аныктайт. улуттук квалификация алкагында караган окутуунун натыйжаларынын жыйындысы.

5.2.1. НБП адистиги боюнча төмөнкүлөрдү ишке ашырууну камсыз кылууга тийиш:

- тизмеси жана эмгек сыйымдуулугу Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталган гуманитардық, социалдық жана экономикалық циклдин милдеттүү дисциплиналары. Бул дисциплиналарды ишке ашыруунун мазмуну жана тартиби тиешелүү адистик боюнча ЖОЖдун мамлекеттик билим берүү стандарты менен белгиленет (КР Билим берүү жана илим министрлигинин 2020 -жылдын 24 -февралындагы №202/1 буйругу);

- өздөштүрүү үчүн милдеттүү болгон, бирок кредитке которулбаган жана адистиги боюнча билим берүү программынын алкагына кирбекен, кеминде 360 сааттык көлөмдөгү дene тарбия жана спорт дисциплиналары.

5.2.2. 2 -блок "Практика" билим берүү практикасын (киришүү, өндүрүш, изилдөө иштери) жана өндүрүштүк (долбоорлоо, оперативдүү, педагогикалық, илимий -изилдөө иштери) практиканы камтыйт.

Университет практиканын бир же бир нече түрүн тандоого укуктуу, ошондой эле белгиленген кредиттердин чегинде практиканын кошумча түрүн түзө алат.

5.2.3. 3 -блок "Мамлекеттик аттестация" жеткирүүгө жана жеткирүүгө даярдыкты камтыйт, мамлекеттик экзамендер ақыркы квалификациялык ишти аткаруу жана коргоо (эгерде университет ақыркы мамлекеттик аттестацияга ақыркы квалификациялык ишти киргизсе).

5.2.4. НБП адистиктин алкагында милдеттүү жана тандалма бөлүк айырмаланат.

НБП адистиктин милдеттүү бөлүгү улуттук квалификация алкагынын деңгээлин эске алуу менен жалпы илимий, универсалдуу, социалдык жеке, жалпы маданий жана кесиптик компетенциялардын калыптанышын камсыз кылган дисциплиналарды жана практикаларды камтыйт.

Мамлекеттик аттестациянын көлөмүн кошпогондо, милдеттүү бөлүктүн көлөмү адистик боюнча билим берүү программасынын жалпы көлөмүнүн 50 пайзынан ашпоого тишиш.

НБПнын тандалма бөлүгүндө студенттер тиешелүү адистик боюнча дисциплиналарды тандай альшат, ошондой эле башка адистиктердин НБП дисциплиналарын тандоого уруксат берилет.

5.2.5. Университет ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарга (алардын арызына ылайык) алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүн, индивидуалдуу мүмкүнчүлүктөрүн эске алган адистикте НБПга окууга мүмкүнчүлүк бериши керек жана зарыл болгон учурда өнүгүү бузулууларын жана социалдык адаптацияны ондоону камсыздайт.

5.2.6. НБП ишке ашырууда потоктук сабактарда окуу топторунун толушу 40 студенттен жогору, семинардык сабактарда 25 студенттен кем эмес, практикалык сабактарда 12 – 15 студенттен кем эмес, ал эми музыкалык-теориялык, лабораториялык жана чеберчиликтин атайын курстары боюнча чакан топтоту сабактарда 8 студенттен кем эмес болушу керек, адистиги боюнча сабактар жеке ёткөрүлөт.

5.3. Адистиги боюнча НБП жүзөгө ашыруунун шарттарына талаптар

5.3.1. Окуу процессин кадрдык жактан камсыз кылуу.

Адистерди даярдоодо НБП ишке ашыруу эреже катары окутуулуучу сабактын профилине тийиштүү базалык билими бар жана илимий жана (же) илимий-усулдук иш менен системалуу түрдө иш жүргүзгөн педагогикалык кадрлар тарабынан камсыз кылышат.

Ушул НБП боюнча окуу процессин камсыз кылуучу окутуучулардын жалпы санында илимий даражасы жана (же) илимий наамы бар окутуучулардын үлүшү кеминде 65 пайыз болушу, ал эми илимдин докторунун илимий даражасы (анын ичинде чет өлкөдө берилген, берүү жөнүндө документтери белгиленген таануу жана эквиваленттүүлүктүү белгилөө жол-жобосунан өткөн даражалар) жана (же) профессордун илимий наамы окутуучулардын кеминде жеткиликтүү болушу керек.

Кесиптик циклдин окутуучуларынын базалык билими жана (же) кесиптик кайра даярдалышы (квалификациясын жогорулатуу), жана (же) окуткан сабактын профилине ылайык илимий даражасы болушу керек.

Жалпы кесиптик жана кесиптик цикл боюнча окуу процессин камсыз кылган окутуучулардын кеминде 40 пайызы (ставкалардын бүтүндөй сандык маанисине карата келтирилген) окуткан сабактын профилине ылайык илимий даражага жана (же) илимий наамга ээ болууга тийиш, ушул адистик боюнча илимий даражасы жана (же) илимий наамы бар окутуучуларга илимий даражасы жана наамдары жок, мамлекеттик ардактуу наамдары барлар, тийиштүү кесиптик чөйрөдө эл аралык фестивалдардын жана конкурстардын лауреаттары, мамлекеттик сыйлыктардын жана (же) кесиптик сыйлыктардын лауреаттары теңештирилет.

Билим берүү процессине окутуучулардын жалпы санын ичинен 5тен 10 пайызга чейинки санда профилдик уюмдар менен мекемелердин иштеп жаткан жетекчилеринин, окутуучуларынын жана адистеринин (үн цехтеринин жетекчилери, театрлардын, концерттик залдардын, маданият үйлөрүнүн, маданий-эс алуу жана билим берүү мекемелердин, маданият парктарынын, стадиондордун жана башка спорттук комплекстердин үн режиссёрлору, ошондой эле мультимедиаын, радионун, телекөрсөтүүнүн жана жалпыга маалымдоо каражаттарынын, социалдык-маданий, ден соолукту чыңдоо, реабилитациялык борборлордун үн режиссёрлору) ичинен окутуучулар тартылууга тийиш.

Илимий даражасы жана (же) илимий наамы бар окутуучуларга илимий даражасы жана наамдары жок, тийиштүү кесиптик чөйредө ардактуу наамдары бар адамдар (КР эл артисти, КР көркөм өнөрүнө эмгек сицирген ишмер, КР эмгек сицирген артисти, КР маданиятына эмгек сицирген кызматкер), кесиптик иштин профили боюнча мамлекеттик сыйлыктардын лауреаттары теңештирилет. Илимдин докторунун илимий даражасы барларга ардактуу наамдарды алган (КР эл артисти, КР көркөм өнөрүнө эмгек сицирген ишмер) адамдар жана мамлекеттик сыйлыктардын лауреаттары теңештирилет. Илимдин кандидатынын илимий даражасы барларга КР эмгек сицирген артистинин, КР маданиятына эмгек сицирген кызматкеринин ардактуу наамдарды алган адамдар теңештирилет.

Илимий даражасы жана (же) илимий наамдары бар окутуучулардын жалпы санынын 10 пайызга чейинкиси ошол адистик боюнча кеминде соңку 10 жыл жетекчи кызматтарда же жетектөөчү адистикте практикалык иш стажы бар окутуучулар менен алмаштырылышы мүмкүн.

Адистештируү боюнча теориялык жана практикалык даярдыктын мазмунуна жалпы жетекчилик жогорку окуу жайдын докторунун же кандидатынын илимий даражасы жана (же) профессордун же доценттин илимий наамы бар, жогорку кесиптик билим берүү мекемесинде иш стажы кеминде уч жыл болгон штаттагы илимий-педагогикалык кызматкерлер тарабынан 70% жүргүзүлүүгө тийиш. Адистештируү боюнча теориялык жана практикалык даярдыктын мазмунуна жалпы жетекчиликке кесиптик иштин тийиштүү чөйрөсүндөгү жогору квалификациялуу адис да тартылышы мүмкүн.

5.3.2. Окуу процессин окуу-усулдук жана маалыматтык жактан камсыз кылуу.

Адистерди даярдоодо НБП бардык окуу курстары НБП сабактары (модулдар) боюнча окуу-усулдук куралдар жана материалдар менен камсыз кылууга тийиш.

Мындай ар бир сабактын (модулдун) мазмуну Интернет тармактарында жана билим берүү мекемесинин жергилиткүү тармактарында маалыматты коргоо боюнча белгиленген талаптарды аткаруу менен коюлууга тийиш.

Окуп жаткандардын аудиториядан тышкary иштери усулдук камсыз кылуу жана аны аткарууга кеткен убакытты негиздөө менен коштолууга тийиш.

Окуп жаткан ар бир адамга иликтенип жаткан негизги сабактар боюнча басылмалардан турган жана окуу жана окуу-усулдук адабияттардын укук ээлери менен түздөн-түз келишимдин негизинде түзүлгөн электрондук-китеpekана системасына жеткиликтүүлүк камсыз кылышууга тийиш.

Муну менен бирге бир учурда окуп жаткандардын кеминде 100 пайызынын мындай системага жекече жеткиликтүүлүгү камсыз кылышууга тийиш.

Китеpekана фондуда бардык циклдердин базалык бөлүктөрүнүн сабактары боюнча негизги окуу адабияттынын соңку 10 жылда басылып чыккан басылма жана (же) электрондук басылмалары менен окуп жаткан ар бир 100 адамга кеминде 50 нуска эсебинде (гуманитардык, социалдык жана экономикалык циклдин базалык бөлүгүнүн сабактары үчүн – соңку беш жылда басылып чыккан) толукталууга тийиш.

Кошумча адабияттар фондуда окуу китеpeринен тышкary ар бир окуп жаткан 100

адамга 1-2 нуска эсебинде расмий аныктама-библиографиялык жана мезгилдүү басылмаларды камтыйт.

Электрондук-китеңкана системасы Интернет тармагына киругүгө мүмкүн болгон бардык жерде окуп жаткандардын жекече киругү мүмкүнчүлүгү камсыз кылышууга тийиш.

Окуп жаткан ар бир адамга ата-мекендик кеминде беш атальштан жана чет өлкөлүк кеминде төрт атальштан турган журналдардын китеңкана фондунун комплекттерине жеткиликтүүлүк камсыз кылышууга тийиш

Ата-мекендик жана чет өлкөлүк жогорку окуу жайлары жана уюмдар менен операциялык маалымат алмашуу интеллектуалдык менчик жөнүндө Кыргыз Республикасынын мыйзамынын жана интеллектуалдык менчик жагындагы Кыргыз Республикасынын эл аралык келишимдеринин талаптарын сактоо менен жүргүзүлүгө тийиш. Окуп жаткандар үчүн маалыматтардын заманбап кесиптик базаларына, маалыматтык аныктамаларга жана издөө системаларына жеткиликтүүлүк камсыз кылышууга тийиш.

5.3.3. Окуу процессин материалдык-техникалык жактан камсыз кылуу.

Адисти даярдоонун НБПны ишке ашырып жаткан жогорку окуу жайы колдонуудагы тийиштүү санитардык жана өрткө каршы эрежелерге жана ченемдерге ылайык студенттерге жогорку окуу жайынын окуу планы менен караплан лабораториялык, практикалык, сабактык жана сабактар аралык даярдоонун жана илимий-изилдөө иштеринин бардык түрлөрүн өткөрүүнү камсыз кылган материалдык-техникалык базасы болушу керек. 1 студентке пайдалуу аянт 13 кв.метрден кем болбошу керек. Кеминде 1 актовый зал, 1 спорттук зал, 1 ашкана жана 1 медициналык пункт болушу керек.

Минимально/ необходимый для реализации образовательной программы подготовки специалистов перечень материально-технического обеспечения включает в себя:

1. Лабораториялык-практикалык ишти аткарууну камсыз кылуу үчүн лабораториялык фотокомпозициянын (окуп жаткан бир адамга кеминде 15 чарчы метрлик аянттагы фотопавильон , тапшырма аткарып жаткан окуп жаткан 5-6 адамга жалпы аянт 75-90 чарчы метрди түзөт), кинотехника (кеминде 60 чарчы метрлик аянт), кино тартуу оптикасы, киножарык кылуу техникасы (кеминде 30 чарчы метрлик аянт), атайын тартуу (кеминде 25 чарчы метрлик аянт), комбинациялык тартуу (кеминде 200 чарчы метрлик аянт), видео тартуу (кеминде 200 чарчы метрлик аянт), виртуалдык студия (кеминде 150 чарчы метрлик аянт) болушу керек. Кино чагылдыруу боюнча ар бир этюдду аткаруу үчүн өндүрүштүк технологиялык камсыз кылуу (ошондой эле ак-кара тартуу үчүн кеминде 80 чарчы метрлик, түстүү тартуу үчүн кеминде 200 чарчы метрлик павильон) зарыл. Бардык лабораториялар зарыл жабдуулар менен жабдылыши керек, алардын тизмеси окуу-усулдук бөлүмдүн документацияларында турат.

2. Тартуу иштерин аткаруу үчүн материалдарды чыгымдоо караплан:

№ 1 адистешүү: «Кинооператор, педагог»:

Кино чагылдыруу (35 миллиметрлик тасмага тартылат):

№ 1 – жалпы узундугу 150-200 пайдалуу метрлик тасма, чыгымы 610 метр ак-кара негативди түзөт;

№ 2 - жалпы узундугу 200-250 пайдалуу метрлик тасма, чыгымы 610 метр түстүү негативди түзөт;

№ 3 - жалпы узундугу кеминде 200 пайдалуу метрлик тасма, чыгымы 305 метр түстүү негативди түзөт (интерьерде тартылат);

№ 1 реферат - жалпы узундугу 150-200 пайдалуу метрлик тасма, чыгымы 610 метр ак-кара же түстүү негативди түзөт.

№ 1, 2, 3 кинокомпозициялар 35 миллиметрлик тасмага режиссёрдун

өнөрканасында лимит боюнча тартылат (пайдалуу метражынын узундугу кеминде 240 метр). № 2, 3 кинокомпозициялар ар бири кеминде 8 минуталык экрандык узундукта «Betacam Digital» форматында же башка кесиптик санараптик форматта тартылышы мүмкүн.

Позитивдик тасманы чыгымдоо технологиялык процесске ылайык каралган.

№2 адистешүү: «Телеоператор, педагог»:

Кино чагылдыруу (35 миллиметрлик же 16 миллиметрлик тасмага тартылат):

№ 1 - 6-7 минуталык экрандык убакыт, 1:3 катыштагы (узундугу 427 метр) ак-кара негатив;

№ 2 - 7-8 минуталык экрандык убакыт, 1:3 катыштагы (узундугу 427 метр) түстүү негатив;

№ 3 - 35 миллиметрлик тасмага (чыгымдалган тасманын узундугу – 244 метр) интерьерде тартылат, 16 миллиметрлик тасмага кеминде 5 минуталык экрандык узундукта «Betacam Digital» форматында же башка кесиптик санараптик форматта видеого тартылат.

№1 реферат - 35 миллиметрлик тасмага тартылат (чыгымдалган тасманын узундугу – 244 метр), 16 миллиметрлик тасмага кеминде 5 минуталык экрандык узундукта «Betacam Digital» форматында же башка кесиптик санараптик форматта видеого тартылат.

№ 1, 2, 3 кинокомпозициялар - режиссёрдун өнөрканасында лимит боюнча тартылат.

№ 1, 2 - 35 миллиметрлик тасмага (чыгымдалган тасманын узундугу – 244 метр), 16 миллиметрлик тасмага кеминде 7 минуталык экрандык узундукта «Betacam Digital» форматында же башка кесиптик санараптик форматта видеого тартылат.

№ 3 - 35 миллиметрлик тасмага (чыгымдалган тасманын узундугу – 244 метр) интерьерде тартылат, 16 миллиметрлик тасмага кеминде 7-13 минуталык экрандык узундукта «Betacam Digital» форматында же башка кесиптик санараптик форматта видеого тартылат.

Позитивдик тасманы чыгымдоо технологиялык процесске ылайык каралган.

Электрондук басылмаларды колдонууда жогорку окуу жайы окутуунун күндүзгү бөлүмүндө окуган 100 кишиге Интернет тармагына чыгуусу менен кеминде 10 компьютерге ээ болушу керек.

Жогорку окуу жайы лицензиялык программалык камсыз кылуунун зарыл комплекти менен камсыз болушу керек.

5.3.4. Бүтүрүүчүлөрдүн даярдыгынын сапатын баалоо

Жогорку окуу жайы адистерди даярдоонун кепилденген сапатын камсыз кылууга, анын ичинде төмөнкү жолдор менен камсыз кылууга милдеттүү:

иш берүүчүлөрдүн өкүлдөрүн тартуу менен бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу боюнча стратегияны иштеп чыгуу;

билим берүү программаларына мониторинг жүргүзүү, мезгил-мезгили менен рецензиялоо;

окуп жаткандардын билиминин жана жөндөмүнүн, бүтүрүүчүлөрдүн компетенциясынын денгээлине баа берүүнүн калыс жол-жоболорун иштеп чыгуу;

окутуучулар курамынын компетенттүүлүгүн камсыз кылуу;

ишмердикке (стратегияга) баа берүү жана иш берүүчүлөрдүн өкүлдөрүн тартуу менен башка билим берүү мекемелери менен салыштыруу үчүн макулдашылган критерийлер боюнча өзүн-өзү текшерүүнү туректүү жүргүзүү;

өзүнүн ишмердигинин натыйжалары, пландары, инновациялары жөнүндө коомчулукка маалымдоо.

Адистин негизги НБПны өздөштүрүү сапатына баа берүү бүтүрүүчүнүн жетишүүсүнө, окуп жаткандарды ортолук аттестациялоону жана жыйынтыкоочу мамлекеттик аттестациялоону учурдагы контролдоону камтыйт.

Ар бир сабак боюнча окуп жаткандарды учурдагы контролдоо жана ортолук аттестациялоонун ачык-айкын формасы жана жол-жоболору ЖОЖ тарабынан өз алдынча иштелип чыгат жана окуунун биринчи айынын ичинде окуп жаткандарга жеткирилет.

Окуп жаткандардын жетишкендиктеринин тийиштүү НБПнын талаптарына этап боюнча жекече жетишүүсүнө ылайык келишине аларды аттестациялоо (учурдагы жана ортолук аттестациялоо) үчүн типтүү тапшырмаларды, контролдук иштерди, тесттерди, практикалык тапшырмаларды, практикумдарды, жана билимине, жөндөмүнө жана компетенциянын калыптануу деңгээлине баа берүүгө мүмкүндүк түзгөн контролдоо усулдарын камтыган баа берүү каражаттарынын фонддору түзүлөт. Баа берүү каражаттарынын фонддору ЖОЖ тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Баа берүү каражаттарынын фонддору даярдоонун (адистиктин) ошол багыты боюнча ЖКБнын талаптарынын толук жана адекваттуу чагылдырыльши болуп калууга, адисти даярдоонун НБПнын ачык-айкын максаттарына жана милдеттерине жана анын окуу планына ылайык келүүгө тийиш. Алар ушул талаптарга ылайык бүтүрүүчүлөр алган жалпы маданий жана кесиптик компетенциялардын сапатына баа берүүнү камсыз кылууга чакырылган.

Модулдарды, сабактарды, практикаларды иликтөөнүн сапатына контролдук үчүн баа берүү каражаттарын иштеп чыгууда окуп жаткандарда калыптанган ишмердиктин түрлөрү жана бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишке жалпы даярдыгынын даражасы боюнча компетенцияларынын сапатын белгилөөгө мүмкүндүк берген аларга кошулган билимдердин, ыкмалардын, жөндөмдердүн ортосундагы байланыштардын бардык түрлөрү эске алынууга тийиш.

Баа берүү каражаттарын долбоорлоодо окуп жаткандардын чыгармачылык ишмердикке болгон жөндөмдүүлүгүнө, алардын ачык-айкын атайын билимдердин жетишсиздигине жана кесиптик жүрүш-туруштун жалпы кабыл алынган алгоритмдеринин жоктугуна байланыштуу жаңы милдеттерди чечүүнү издөөгө даярдыгына баа берүүнү кароо зарыл.

Жекече баа берүүдөн тышкary топтук баалар жана өз ара баа берүүлөр: студенттердин бири-биринин эмгектерин рецензиялоо; студенттердин рефераттарды, долбоорлорду, дипломдук, изилдөө иштерин оппонирлөө; студенттерден, окутуучулардан жана иш берүүчүлөрдөн турган топторго экспертик баа берүү пайдаланылууга тийиш.

ЖОЖ тарабынан адистердин алардын келечектеги кесиптик ишмердик шарттарына карата компетенциясына баа берүү жана контролдоо системасын мүмкүн болушунча жакыннатуу үчүн шарттар түзүлүгө тийиш. Бул үчүн конкреттүү сабактардын окутуучуларынын тышкary тышкы экспертер катары иш берүүчүлөр, тектеш сабактарды окуткан окутуучулар жигердүү пайдаланылууга тийиш.

Окуп жаткандарга бүтүндөй окуу процессинин мазмунуна, уюштурулушуна жана сапатына, ошондой эле айрым окутуучулардын иштерине баа берүү мүмкүнчүлүгү берилүүгө тийиш.

Бүтүрүүчүлөрдү жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоо төмөнкүдөй сынактардан турат:

1. **Бүтүрүүчү квалификациялык иш.**
(дипломдук фильмди коюу)
2. **Оператордук чеберчилигинин теориясы жана методикасы**
3. **Дисциплина аралык жыйынтыктоочу аттестациялоо**

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация бүтүрүүчү квалификациялык ишти (дипломдук долбоорду (ишти)) коргоону камтыйт. Мамлекеттик сынак ЖОЖдун илимий көнөшчинин чечими боюнча киргизилет.

№ 1 адистешүү: «Кинооператор, педагог» боюнча адисти даярдоонун НБПГа ылайык бүтүрүүчү квалификациялык иш (дипломдук долбоор (иш)) кесиптик жогорку

билим алуунун аяктоочу этабы болуп саналат, кесиптик иштин жана теориялык билимдердин тандалган жагында практикалык билим жана жөндөмдүүлүктөрдү бекемдөөнү камсыз кылат. Алар 35 миллиметрлик же 16 миллиметрлик тасмага «Betacam Digital» системада же башка 285тен 570 погон метрлик көлөмдөгү кесиптик санариптик тасмага (10-20 минуталык экрандык узундукта) видеого тартуу ишин билдирет.

Бүтүрүүчү квалификациялык иштин (дипломдук долбоордун (иштин)) предмети болуп төмөнкүлөр саналат:

1. окуп жаткандар – режиссёрдук факультеттин дипломчулары менен бирдикте тартылган фильмдер же сюжеттер;
2. автордук документалдык фильмындар;
3. кино- жана телестудияларда тартылган фильмдер жана сюжеттер
4. толук метраждуу фильмдердин фрагменттери;
5. илим-изилдөө институттарында же лабораторияларда тартылган илимий фильмдер;
6. компьютердик графиканы пайдалануу менен кино же телефильмдерден комбинацияланган кадрлар.

Бүтүрүүчү квалификациялык иш (дипломдук долбоор (иш)) көркөм сүрөт (киноживопись) милдеттерин экранда чагылдырылуучу чыгармачылык жана технологиялык чечим: фигуранлар менен предметтердин көлөмдүк-пластикалык формалары, материалдардын тону, түсү жана фактурасы, рельефтер жана мейкиндиктин терендиги, жарык кылуу эффекттери; драматургияга жана коюу оюна ылайык жарык-тоналдык жана жарык-түстүк чечимдер; көркөм өнөрдө кинооператорлук чагылдыра билүү, сахнанын жайгашуусундагы координациялоо болуга тийиш.

Коргоого бүтүрүүчү квалификациялык иштин (дипломдук долбоордун (иштин)) фильмокөчүрмөсү, ага карата түшүндүрмө кат жана тышкы рецензенттин пикири сунуш кылынат.

№ 1 адистешүү: «Телеоператор, педагог» боюнча адисти даярдоонун НБПГа ылайык бүтүрүүчү квалификациялык иш (дипломдук долбоор (иш)) кесиптик жогорку билим алуунун аяктоочу этабы болуп саналат, кесиптик иштин жана теориялык билимдердин тандалган жагында практикалык билим жана жөндөмдүүлүктөрдү бекемдөөнү камсыз кылат. Ал 10-20 минуталык экрандык узундукта («Betacam Digital» системада же жазуунун башка кесиптик санариптик тасмагасында) видеого тартуу ишин билдирет.

Бүтүрүүчү квалификациялык иштин (дипломдук долбоордун (иштин)) предмети болуп төмөнкүлөр саналат:

1. окуп жаткандар – режиссёрдук факультеттин дипломчулары менен бирдикте тартылган фильмдер же сюжеттер;
2. автордук документалдык фильмындар;
3. кино- жана телестудияларда тартылган фильмдер жана сюжеттер
4. телефильмдерден фрагменттер;
5. илим-изилдөө институттарында же лабораторияларда тартылган фильмдер.

Бүтүрүүчү квалификациялык иш (дипломдук долбоор (иш)) көркөм сүрөт (киноживопись) милдеттерин экранда чагылдырылуучу чыгармачылык жана технологиялык чечим: фигуранлар менен предметтердин көлөмдүк-пластикалык формалары, материалдардын тону, түсү жана фактурасы, рельефтер жана мейкиндиктин терендиги, жарык кылуу эффекттери; драматургияга жана коюу оюна ылайык жарык-тоналдык жана жарык-түстүк чечимдер; көркөм өнөрдө телеоператорлук чагылдыра билүү, сахнанын жайгашуусундагы координациялоо

булууга тийиш.

Коргоого бүтүрүүчү квалификациялык иштин (дипломдук долбоордун (иштин)) фильмокөчүрмөсү, ага карата түшүндүрмө кат жана тышкы рецензенттин пикири сунуш кылышат.

Бүтүрүүчү квалификациялык ишти (дипломдук долбоорду (ишти)) аткарууда окуп жаткандар алган терең билимдерине таянуу менен өзүнүн жөндөмүн жана билимин, калыптанган жалпы маданий жана кесиптик компетенцияларды билгендигин көрсөтүүгө, өзүнүн кесиптик ишинин милдеттерин заманбап деңгээлде өз алдынча чечип, атайын маалыматтарды кесипкөйлүк менен баяндап, илимий жактан негиздөөгө жана өз көз карашын коргоого тийиш.

Мамлекеттик сынактын программысы жогорку окуу жайлары тарабынан өз алдынча иштелип чыгат. Бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларына калыс баа берүү үчүн сынактын суроолору комплекстүү болуп жана ачык-айкын компетенцияларды калыптандырган ар кандай окуу циклдеринен тандалган бөлүктөргө ылайык келүүгө тийиш.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын курамына кирген аттестациялык сыноолор окуудан жетишүүсүнө учурдагы контролдун жана студентти ортолук аттестациялоонун негизинде даярдоо деңгээлине баа берүү менен алмаштырылышы мумкүн эмес.

570006 Кинооператорлук багыты боюнча ушул стандарт базалык ЖОЖдун - - Б.Бейшеналиева атындагы Кыргыз мамлекеттик маданият жана искусство университетинин алдынdagы көркөм өнөр жагындагы билим берүү боюнча Окутуусулдук бирикмеси тарабынан иштелип чыккан.

ОМБ төрагасы:

Тулубердиев К.К. - Б.Бейшеналиева атындагы КММИУнун Окуу иштери боюнча проректору, пед. илим. кандидаты, кафедранын профессору Х.Дж.

ОМБ мүчөлөрү:

Акматалиев К.С.- КР маданиятына эмгек сицирген ишмер, Б.Бейшеналиева атындагы КММИУнун Кино кафедрасынын профессору Ж.Жакыпов

Алсаитова Д.А. – Б.Бейшеналиева атындагы КММИУнун Окуу бөлүмүнүн башчысы, Музыкалык-теориялык дисциплиналар кафедрасынын доценти Р.Рахимов

Марат Саруулу- КР эл артисти, Б.Бейшеналиева атындагы КММИУнун Кино кафедрасынын доценти С.Ахметов

Бугучиев Т.Н.- Б.Бейшеналиева атындагы КММИУнун Кино жана Телевидение факультетинин деканы, Телекөрсөтүү жана радиоуктуруу кафедрасынын улук окутуучусу Т.Б.Бекешов

Шайшеналиев Э.Ш.- Б.Бейшеналиева атындагы КММИУнун Телекөрсөтүү жана радиоуктуруу кафедрасынын башчысы, улук окутуучу Э.Ш.Шайшеналиев